

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2018/1498,

21. detsember 2017,

riigiabi ja meetmete SA.38613 (2016/C) (ex 2015/NN) kohta, mida Itaalia rakendas Ilva S.p.A. in Amministrazione Straordinaria suhtes

(teatavaks tehtud numbri C(2017) 8391 all)

(Ainult itaaliakeelne tekst on autentne)

(EMP's kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool osutatud sättele ⁽¹⁾ ja võttes nende märkusi arvesse,

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) Pärast kahte ametlikku kaebust, mille konkurendid (kes ei soovi oma isikut avalikustada) esitasid 11. ja 14. aprillil 2014, avas komisjon esialgse uurimise seoses Itaalia terasetootja Ilva S.p.A. in Amministrazione Straordinaria (Ilva) suhtes võetud väidetavate toetusmeetmetega. Wirtschaftsvereinigung Stahl (Saksamaa Terasetööstuse Föderatsioon – WV Stahl) ja Eurofer (Euroopa Terasetööstuse Konföderatsioon) esitasid samuti ametlikud kaebused vastavalt 10. aprillil 2015 ja 24. juunil 2015. Neid kaebuse esitajaid toetas 25. juunil 2015 Briti teraseliit.
- (2) 20. jaanuari 2016. aasta kirjas teavitas komisjon Itaaliat, et ta on otsustanud alkatada Ilva kasuks võetud nelja toetusmeetme suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kohase menetluse. 13. mai 2016. aasta kirjaga teavitas komisjon Itaaliat nimetatud menetluse laiendamisest viiendale toetusmeetmele.
- (3) Komisjoni otsus alkatada ametlik uurimismenetlus (edaspidi „menetluse algatamise otsus“) ja komisjoni otsus laiendada menetlust viiendale meetmele (edaspidi „menetluse laiendamise otsus“) avaldati mõlemad *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽²⁾. Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama meetmete kohta märkusi.
- (4) Itaalia esitas märkused menetluse algatamise otsuse ja menetluse laiendamise otsuse kohta 3. märtsil ja 26. juulil 2016.
- (5) Lisaks sellele sai komisjon märkusi huvitatud isikutelt. Ta edastas need Itaaliale, kellele anti võimalus reageerida. Itaalia vastused saadi 29. juuli 2016. aasta kirjaga.
- (6) Komisjon nõudis Itaalialt 24. veebruari 2016. aasta, 4. mai 2016. aasta, 30. septembri 2016. aasta, 1. veebruari 2017. aasta ja 8. septembri 2017. aasta kirjaesituse lisateavet. Itaalia vastas teabenõuetele vastavalt 10. märtsil 2016, 13. mail 2016, 8. novembril 2016, 10. märtsil 2017 ja 16. oktoobril 2017.
- (7) Olles saanud teada Itaalia otsusest panna Ilva varad müüki, palus komisjon Itaaliat määrata järelevalve eest vastutava sõltumatu usaldusisiku, kelle ülesanne on teavitada komisjoni müügiprotsessi korraldamisest ja elluviimisest. Järelevalve eest vastutav usaldusisik saatis komisjonile aruanded 15. juunil 2016, 3. oktoobril 2016, 13. ja 14. detsembril 2016, 1. veebruaril 2017, 22. veebruaril 2017 ja 30. juunil 2017 ning esitas müügiprotsessi kohta oma lõpparuande 20. juulil 2017. Ka Itaalia ametiasutused teavitasid komisjoni pakkumismenetluse tulemustest 7. juuni 2017. aasta kirjas ning esitasid täiendavat teavet müügi kohta 24. juulil 2017.

⁽¹⁾ ELT C 142, 22.4.2016, lk 37, ja ELT C 241, 1.7.2016, lk 12.

⁽²⁾ Vt allmärkus nr 1.

2. KIRJELDUS

2.1. Abisaaja

- (8) Ilva on Euroopa suurimaid terasetootjaid, kes tegeleb muu hulgas süsinikterasest toodete tootmise, töötlemise ja müügi, juhtides selleks riigile strateegiliselt olulisi tööstusettevõtteid, nagu need on määratletud 3. detsembri 2012. aasta dekreetseaduse nr 207 artiklis 1, mida on muudetud 24. detsembri 2012. aasta seaduse nr 231 muudatustega (dekreetseadus nr 207/2012). Ettevõtte kuulub alates 1996. aastast Riva perekonnale ja oli varem Itaalia Vabariigi kontrolli all *Istituto per la Ricostruzione Industriale* (IRI) kaudu. 2016. aastal töötas ettevõttes ligikaudu 14 000 inimest, kellest umbes 11 000 töötab selle peamises tootmiskohas Tarantos (Apuulia piirkond). Ilval on ka teisi tootmisüksusi Itaalias ning kaubandusettevõtteid Prantsusmaal, Tuneesias ja Kreekas.
- (9) Ilva toodab süsinikterasest tooteid, mis on esitatud toodete loetelus, millega määratletakse terasesektor vastavalt dokumendi „Regionaalabi suunised aastateks 2014–2020“ IV lisa punktides a–e sätestatule ⁽³⁾.
- (10) Ilva Tarantos asuva tehase aastane tootmisvõimsus on [...] ^(*) ja see moodustab ligikaudu 9,8 % liidu süsinikterase tootmise koguvõimsusest ⁽⁴⁾. Erakorralise haldamise ja keskkonnapiirangute tingimustes on Ilva tootmisvõimsus olnud [...] selle nimivõimsusest (käigus on kolm põletusahju viiest). 2016. aastal toodeti 5,8 miljonit tonni süsinikterast, ⁽⁵⁾ mis moodustab ligikaudu 65 % Itaalia ja ligikaudu 7 % liidu süsinikterase toodangust. Ilva müüb peamiselt Itaalias ([...]), seejärel teistes Euroopa riikides ([...]) ja kolmandates riikides ([...]) ⁽⁶⁾.
- (11) Taranto piirkond, kus asub Ilva peamine tootmiskoht, on väga saastunud. Proovidest järeldub, et õhk, pinnas, maapind ja põhjavesi nii Ilva tootmiskohas kui ka Taranto linna naabruskonnas on väga saastunud ning sellel on tõsised tagajärjed inimeste tervisele ja keskkonnale ⁽⁷⁾. Ilvale ning samuti selle suuraksionäridele ja endisele juhtkonnale on Itaalias esitatud süüdistus väidetava keskkonnakatastroofi põhjustamise pärast ⁽⁸⁾. Ilva on samuti komisjoni poolt Itaalia vastu algatatud rikkumismenetluse keskmes ⁽⁹⁾. Pärast kahte ametlikku kirja ⁽¹⁰⁾ saatis komisjon 16. oktoobril 2014 Itaaliale oma põhjendatud arvamuse (põhjendatud arvamus) selle kohta, et on rikutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/1/EÜ ⁽¹¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL, ⁽¹²⁾ millega kehtestatakse liikmesriikidele eeskirjad keskkonnanalubade andmiseks tööstuskäitistele.
- (12) Nimetatud keskkonnaprobleemide tõttu pidi Ilva endine juhtkond tagasi astuma ja valitsus määras 2013. aasta juunis selle asemel ametisse erivoliniku ⁽¹³⁾. Erivoliniku ülesanne oli tagada tootmise jätkumine ning samal ajal katta ettevõtte vahenditega kulud seoses tervise- ja keskkonnakahjustustega, mis tekitati Ilva keskkonnanaloo varasemate rikkumiste käigus. Seoses sellega kiitis ministrite nõukogu 14. märtsil 2014. aastal heaks keskkonnakava, mis on mõeldud saastamise ennetamiseks ja tehase ajakohastamiseks vastavalt keskkonnanaloo tingimustele ⁽¹⁴⁾. Selle plaani järgi oli 2014. aastal vaja investeeringuid kokku [...] eurot, et muuta Taranto tehase keskkonnanaloo nõuetele vastavaks.
- (13) Arvestades Ilva üha halvenevat finantsolukorda, võttis Itaalia valitsus 5. jaanuaril 2015 vastu dekreetseaduse nr 1/2015, millega algatati Ilva suhtes *ad hoc* maksejõuetusmenetlus. *Ad hoc* menetlus kavandati nn *Marzano* seaduse põhjal, mis kujutab endast spetsiaalset maksejõuetusseadust, mille alusel organiseeritakse erakorralist haldamist selliste raskustes olevate suurettevõtjate puhul, millele on usaldatud oluliste avalike teenuste osutamine.

⁽³⁾ ELT C 209, 23.7.2013, lk 1.

^(*) [...] konfidentsiaalne teave

⁽⁴⁾ Ilva ja Euroferi tootmisvõimsuse prognoosid.

⁽⁵⁾ Vastavalt esitlusele, mille Ilva erivolinikud esitasid Itaalia Saadikutekojale 10. jaanuaril 2017: <http://www.gruppoilva.com/it/media/media/comunicazioni-dei-commissari>.

⁽⁶⁾ Vastavalt Ilva siseandmetele 2015. aasta kohta.

⁽⁷⁾ Vt http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1151_en.htm

⁽⁸⁾ Kriminaalmenetlus nr 938/2010 R.G.

⁽⁹⁾ Rikkumismenetlus nr 2013/2177.

⁽¹⁰⁾ Septembris 2013 ja aprillis 2014.

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta direktiiv 2008/1/EÜ saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta (ELT L 24, 29.1.2008, lk 8).

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17).

⁽¹³⁾ Põhineb 4. juuni 2013. aasta dekreetseadusel nr 61/2013, mis muudeti 3. augustil 2013 seaduseks nr 89/2013. Seadust nr 89/2013 muudeti täiendavalt 10. detsembril 2013 dekreetseaduse nr 136/2013 artikliga 7, mis muudeti 6. veebruaril 2014 seaduseks nr 6/2014.

⁽¹⁴⁾ Vt Riigi Teataja nr 105, 8.5.2014, kättesaadav aadressil: <http://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2014/05/08/14A03637/sg>

Selle tulemusena kuulutas Milano kohus 30. jaanuaril 2015 Ilva maksejõuetuks ⁽¹⁵⁾. Maksejõuetusdeklaratsioonis märgitud koguvõlg oli 2,9 miljardit eurot. Valitsus määras ettevõtte juhtimiseks ametisse kolm erivolinikku. Dekreetseadus nr 1/2015 muudeti 3. märtsil 2015 koos muudatustega ⁽¹⁶⁾ seaduseks nr 20/2015.

- (14) 4. detsembril 2015 teavitasid Itaalia ametiasutused komisjoni samal päeval vastu võetud dekreetseadusest nr 191/2015 „Disposizioni urgenti per la cessione a terzi dei complessi aziendali del Gruppo Ilva“. Dekreetseadus muudeti 1. veebruaril 2016 koos muudatustega seaduseks nr 13/2016 ⁽¹⁷⁾. Dekreetseaduse artiklis 1 nähakse ette Ilva varade müük läbipaistva ja mittediskrimineeriva avaliku menetluse kaudu 30. juuniks 2016, et tagada järjepidevuse katkemine vana ettevõttega. 5. jaanuaril 2016 avaldasid Ilva erivolinikud osalemiskutse seoses Ilva ja sama kontserni teiste ettevõtete omanduses olevate ettevõtete ülemineku kohta. 25 huvitatud isikut lubati hoolsuskohustuse eeletappi, mille järel moodustati omandamiskonsortsiumid, et esitada 30. juuniks 2016 ametlikud pakkumised. 30. juunil 2016 pääsesid kaks pakkujat hankemenetluse lõppetappi: i) konsortsium, mida juhtis ülemaailmne terasettevõtte ArcelorMittal ning mille liikmed olid lisaks Itaalia terasetootjale Marcegaglia ja pank Intesa Sanpaolo (AM Consortium), ja ii) nn AcciaItalia konsortsium (AcciaItalia Consortium), mille moodustasid teiste hulgas Itaalia terasetootja Arvedi, India terasettevõtte Jindal Steel ja riigile kuuluv investeerimispank Cassa Depositi e Prestiti (CDP).
- (15) Müügi protsessis tekkis mõningaid viivitusi. Lõpuks soovitasid Ilva volinikud 26. mail 2017 anda Ilva varad AM Consortiumile, mis pakkus hinnaks 1,8 miljardit eurot ⁽¹⁸⁾. Seda soovitus järgis majandusarengu minister, kes andis 5. juunil 2017 välja lõpliku käskkirja AM Consortiumi kasuks ⁽¹⁹⁾. Tehing on veel lõpetamata, sest oodatakse ühinemisluba komisjonilt. AM Consortium teavitas 21. septembril 2017 tehingust komisjoni, mis 8. novembril 2017 otsustas algatada põhjaliku uurimise ⁽²⁰⁾.

2.2. Hinnatavad meetmed

- (16) Itaalia ametiasutused on Ilva toetamiseks võtnud vastu eri meetmeid ja neid muutnud. Käesolev otsus puudutab viit meetet, mida on käsitletud menetluse algatamise otsuses ja menetluse laiendamise otsuses:
- a) meede nr 1: Ilva eelmiste omanike vastu algatatud kriminaalmenetluse raames konfiskeeritud varade üleminek;
 - b) meede nr 2: seadus eelnevalt mahaarvatavate laenude kohta, mida kohaldati erasektorist saadud 250 miljoni euro suuruse laenu suhtes;
 - c) meede nr 3: riigigarantii 400 miljoni euro suurusele laenule;
 - d) meede nr 4: kompromisskokkulepe Fintecnaga;
 - e) meede nr 5: 300 miljoni euro suurune riigilaen.

2.2.1. Meede nr 1: Ilva eelmiste omanike vastu algatatud kriminaalmenetluse raames konfiskeeritud varade üleminek

- (17) Varem Ilva juhtimises osalenud mõnele Riva perekonna liikmele on Itaalia kohtud esitanud pettustega seotud süüdistusi. 2013. aasta mais konfiskeeris (*sequestro preventivo*) riiklik kohtunik [...] eurot Riva perele kuuluvat likviidset vara (Riva varad) nende vastu algatatud kriminaalmenetluse raames.

⁽¹⁵⁾ http://www.gruppoilva.com/sites/ilvacorp/files/document_attachments/acq_res.pdf

⁽¹⁶⁾ Seaduseks muudetud dekreetseaduse tekst on kättesaadav aadressil: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2015-01-05;1!vig=>

⁽¹⁷⁾ Seaduseks muudetud dekreetseaduse tekst on kättesaadav aadressil: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2015-12-04;191!vig=>

⁽¹⁸⁾ <http://www.gruppoilva.com/it/press-release/2017-05-26/comunicato-stampa>

⁽¹⁹⁾ <http://www.sviluppoeconomico.gov.it/index.php/it/194-comunicati-stampa/2036649-calenda-firma-il-decreto-di-aggiudicazione-del-complesso-industriale-del-gruppo-ilva-ad-am-investco-italy>

⁽²⁰⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4485_en.htm

- (18) Itaalia üldise kriminaalmenetlusõiguse järgi tuleb kriminaalmenetluse raames konfiskeeritud vara kanda üle nn justiitsfondi (*Fondo Unico di Giustizia*), mis on fond Justiitsministeeriumis, kes täidab hoidja rolli (*custode ex lege*) kuni kriminaalmenetluse lõpuni. Fondi juhtimise tagab Equitalia Giustizia S.p.A. (Equitalia) ⁽²¹⁾. Equitalia investeerimisvõimetuse kohaselt võib *Fondo Unico di Giustizia* valduses olevaid likviidseid varasid hoiustada vaid piisava stabiilsuse ja usaldusväärsusega jooksevkontodel või tuleb need investeerida Itaalia riigi võlakirjadesse ⁽²²⁾. Kohtumenetluse ajal kuuluvad konfiskeeritud varad nende algsetele omanikele, kes ei saa neid käsutada.
- (19) Riva varade kohta on dekreetseaduse nr 1/2015 artikli 3 lõikes 1 kehtestatud *ad hoc* säte, mille kohaselt võib neid varasid Ilvale üle kanda enne kriminaalmenetluse lõppu ⁽²³⁾. Selle sätte kohaselt pidi ülekandmine toimuma eritingimuste alusel. Kõigepealt emiteerib Ilva võlakirjad Riva varade väärtuse ulatuses. Seejärel kasutab *Fondo Unico di Giustizia* tema valduses olevaid Riva varasid, et neid võlakirju märkida. Selle tulemusena asendaks Ilva võlakirjad Riva varad *Fondo Unico di Giustizia* kontodel tagatisena käimasoleva kriminaalmenetluse kontekstis. Samas on dekreetseaduses täpsustatud, et raha, mille Ilva saab pärast sellist üleminekut, tuleb sihtotstarbeliselt kasutada ettevõtte keskkonnakava rakendamiseks.
- (20) 11. mail 2015 andis riigi kohtunik kohtumäärusega (*Decreto di Trasferimento*) korralduse Riva varad üle kanda. Kuid *Fondo Unico di Giustizia* kontole ei saanud ülekanne toimuda, sest Riva perekond hoidis Riva varasid välismaistel arvelduskontodel, ⁽²⁴⁾ ning nende üle jurisdiktsiooni omavad välisriikide kohtud keeldusid järjepidevalt neid varasid Itaaliasse üle kandma ⁽²⁵⁾.
- (21) Olukord lahenes, kui 2016. aasta detsembris jõudsid Riva perekond ja Ilva vaidluse lahendamisel kompromisskokkuleppele, mille kohaselt Riva perekonna asjaomased liikmed andsid oma nõusoleku, et nende valduses välismaistel arvelduskontodel olevad varad on Ilvale lõplikult kättesaadavad sellises õiguslikus vormis, mis on sätestatud dekreetseaduse nr 1/2015 artikli 3 lõikes 1. [...]. Itaalia ametiasutuste sõnul oleks võinud Ilva kahjunõue Riva perekonna vastu ulatuda ligikaudu [...] euron. Lisaks 1,1 miljardile eurole, mis arestiti ja mis seadusega suunati keskkonnakava täitmiseks, nõustus Riva perekond tegema Ilvale kättesaadavaks veel 145 miljonit eurot äritegevuse toetamiseks. Kompromisskokkuleppe tulemusena kanti Riva varad kodumaale tagasi ⁽²⁶⁾ ning kanti üle *Fondo Unico di Giustizia*, kes 13. ja 22. juunil 2017 märkis kokku [...] euro väärtuses Ilva värskest emiteeritud võlakirju.

2.2.2. Meede nr 2: seadus eelnevalt mahaarvatavate laenude kohta

- (22) Ajakirjanduse väitel oli Ilval 2014. aasta mais raskusi palkade maksmisega ja tarnijatele tasumisega ⁽²⁷⁾. Teatati, et pangad on tõrksad üleminekulaenu andmisel, et ettevõtte saaks katta oma likviidsusvajadusi ⁽²⁸⁾. Samuti selgub, et kogu 2014. aasta jooksul võtsid Itaalia ametiasutused (eelkõige Majandusarengu Ministeeriumi ja Puglia kohalike asutuste kaudu) osa kohtumistest ja aruteludest, kus finantsasutustega arutati sellise laenu andmist ⁽²⁹⁾.

⁽²¹⁾ Vastavalt dekreetseaduse nr 143/2008 artikli 2 lõikele 4.

⁽²²⁾ Selle kohta vaata lähemalt http://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_2_9_1.wp

⁽²³⁾ Õiguslik alus kehtestati esimest korda dekreetseaduse nr 61/2013 artikli 1 lõikes 11 *quinquies*, mida muudeti 2013. aasta detsembris, 2014. aasta augustis ja viimati 2015. aasta märtsis.

⁽²⁴⁾ [...]

⁽²⁵⁾ Vt <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2015-11-24/ilva-giudici-svizzera-no-rientro-italia-12-miliardi-riva-171441.shtml> ja <http://www.repubblica.it/economia/finanza/2015/11/24/news/ilva annullato il sequestro da un miliardo in svizzera-128062132/>.

⁽²⁶⁾ Vt <http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2017-05-24/ilva-firmata-transazione-il-rientro-fondi-svizzera-131344.shtml>

⁽²⁷⁾ Vt <http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2014-05-12/ilva-taranto-stipendi-salvi-ma-resta-crisi-finanziaria-123429.shtml?uid=ABUglaHB>.

⁽²⁸⁾ Vt http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2014-07-03/ilva-aggrappata-prestito-ponte-063934_PRV.shtml?uid=ABpE6DXB&fromSearch.

⁽²⁹⁾ Vt „L'incontro di ieri a Palazzo Chigi tra rappresentanti degli istituti di credito e Governo – il sottosegretario alla presidenza, Graziano Del Rio, il ministro e il vice ministro dello Sviluppo economico, rispettivamente Federica Guidi e Claudio De Vincenti – non ha portato i segnali che l'azienda attende in modo da attenuare la propria crisi finanziaria“, nagu on teatatud <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2014-05-14/ilva-nessuna-concessione-un-prestito-ponte-132300.shtml?uid=ABPqs9HB>: Vt ka 2014. aasta mais avaldatud artiklit: <http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2014-05-12/ilva-taranto-stipendi-salvi-ma-resta-crisi-finanziaria-123429.shtml?uid=ABUglaHB>: „L'Ilva ha avanzato la richiesta ed ha avviato la trattativa con le banche che viene seguita anche dal Governo“.

- (23) 11. augustil 2014 muutis Itaalia dekreetseaduse nr 101/2013 artikli 12 lõiget 5, määratledes erandkorras eelnevalt mahaarvatavana laenu, mida antakse erakorraliselt hallatavatele, riigile strateegiliselt olulistele ettevõtjatele keskkonna- ja äritegevuse saneerimise kavade rakendamiseks ⁽³⁰⁾. Maksejõuetu ettevõtja likvideerimisele mineva vara hulgas antakse eelnevalt mahaarvatavatele laenudele esimene rahuldamisjärk, seades need ettepoole ettevõtja teistelt võlausaldajatelt saadud laenudest ja kohustustest. Ilva olukord oli vastavuses seaduses esitatud määratlusega ja seega sai Ilvale antavaid laene edaspidi pidada eelnevalt mahaarvatavateks laenudeks ⁽³¹⁾.
- (24) Kuu pärast seda seadusemuudatust, 11. septembril 2014 leppisid kolm erapanka kokku, et annavad Ilvale 250 miljonit eurot laenu ⁽³²⁾. Laenu lõpptähtpäev oli 28. veebruar 2015; Ilva seda ei tagastanud.

2.2.3. Meede nr 3: riigigarantii 400 miljoni euro suurusele laenule

- (25) Dekreetseaduse nr 1/2015 artikli 3 lõikega 1ter lubati Ilval pidada huvitatud pankadega läbirääkimisi 400 miljoni euro suuruse eelnevalt mahaarvatava laenu üle, millel on riigigarantii. Laenu oli mõeldud Ilva keskkonnakava rakendamiseks ⁽³³⁾.
- (26) Majandus- ja rahandusminister andis 30. aprilli 2015. aasta käskkirjaga riigigarantii, mille preemia on 3,12 % aastas.
- (27) Pärast riigigarantii andmist, 27. mail 2015 nõustasid kolm finantseerimisasutust andma Ilvale 400 miljoni euro suuruse laenu, mis jagunes järgmiselt: 330 miljonit eurot CDP-lt, 50 miljonit eurot Intesa Sanpaololt ja 20 miljonit eurot Banco Popolarelt. Intesa Sanpaolo ja Banco Popolare on samad kaks panka, mis osalesid meetmes nr 2.
- (28) 400 miljoni euro suurune laen jaotati neljaks järjestikuseks 100 miljoni euroseks osamakseks vastavalt 10. juunil, 9. oktoobril, 10. detsembril ja 28. detsembril 2015. Laenu intress on 6 kuu aastane EURIBORI määr + [...] poolaastas ning see makstakse tagasi [...] pärast laenu väljamaksmist, võttes arvesse esialgset [...] maksepuhkust.

2.2.4. Meede nr 4: kompromisskõkkulepe Fintecnaga

- (29) Ilva erastamise ajal 1995. aastal nõustus riigile kuuluv IRI garanteerima erastamislepingu artikli 17.7 alusel selliste keskkonnakahjustuste tulevased nõuded, mis leidsid aset enne erastamist, kuni [...] liiri pluss intress (st ligikaudu [...] eurot sel ajal ja [...] eurot ilma intressideta ehk [...] eurot koos intressidega, seisuga 31. detsember 2014). Erastamislepingus oli selliste keskkonnakahjustuste mahulise hindamise lõpptähtpäevaks seatud 31. detsember 1996. 16. aprillil 1996 algatas IRI müügihinna suhtes vahekohtumenetluse. Menetlus lõpetati 2000. aastal ilma, et vaidlus keskkonnakahjude vastutuse üle oleks lahendatud. 6. mail 1996 alustas Ilva samaaegset keskkonnakahjude vastutuse vahekohtumenetlust, mida siiski ei lõpetatud.
- (30) 2002. aastal sai riigile kuuluvast Fintecnast IRI õigusjärglane. Alates 2012. aastast kuulub Fintecna täielikult CDP-le, mis kuulub täielikult riigile. Fintecna finantsaruannete ja varade valitsemist kontrollib Itaalia Kontrollikoja määratud kohtunik, kes osaleb juhtkonna ja järelevalveorganite kohtumistel vastavalt seaduse nr 259/1958 artiklitele 7 ja 12.
- (31) 2002. aastal IRI-lt Fintecnale toimunud ülemineku raames otsustas endine IRI juhtkond panna kõrvale [...] eurot, mis on hinnanguline summa Ilvale võlgnetavate keskkonnakahjustuste eest.
- (32) 12. juunil 2008 allkirjastasid Ilva ja Fintecna kohtumiste protokoll (verbaale di incontro), milles nad nõustasid, et peamised lõpetamata keskkonnateemad on seotud Taranto tehasega. Seetõttu leppisid osapooled kokku, et nendevaheliste kulude jagamine saab toimuda üksnes pärast asjaomaste kulude kindlakstegemist. Samal ajal kavandas Keskkonnaministeerium koos teiste avaliku sektori asutustega 3. detsembri 2008. aasta lepingu projektile toetudes kokkulepet põhjavee puhastamise ja keskkonnakahjustuste kuluprognoside põhjal. Keskkonnakahjude mahulises hindamises oli selgelt välja jäetud kolmandatele osapooltele õhusaastest tulenevad kahjud.

⁽³⁰⁾ Seaduse nr 116/2014 artikkel 22-*quater*, millega muudetakse sõnastust ja muudetakse 24. juuni 2014. aasta dekreetseadus nr 91/2014 seaduseks.

⁽³¹⁾ Põhineb dekreetseaduse nr 61/2013 artikli 1 lõikel 1 koostöimes 3. detsembri 2012. aasta dekreetseaduse nr 207/2012 artikliga 1, mis muudeti seaduseks 24. detsembril 2012 seadusega nr 231/2012.

⁽³²⁾ Intesa Sanpaolo S.p.A., Unicredit S.p.A. ja Banco Popolare Società Cooperativa.

⁽³³⁾ „L'organo commissariale di ILVA S.p.A. al fine della realizzazione degli investimenti necessari al risanamento ambientale, nonché di quelli destinati ad interventi a favore di ricerca, sviluppo e innovazione, formazione e occupazione, nel rispetto della normativa dell'Unione europea in materia, è autorizzato a contrarre finanziamenti per un ammontare complessivo fino a 400 milioni di euro, assistiti dalla garanzia dello Stato. Il predetto finanziamento è rimborsato dall'organo commissariale in prededuzione rispetto agli altri debiti [...]“

- (33) Ilva saatis Fintecnale mitu teadet, viimased neist 2. mail 2011 ja 10. juunil 2013. Fintecna vaidlustas igasuguse vastutuse, eelkõige selles suhtes, mis puudutab õhusaastega seotud kahju kolmandatele osapooltele.
- (34) 2011. aasta finantsaruannete ettevalmistamise ajal hindasid Fintecna pädevad teenistused Ilvale makstavate kahjude suuruseks [...] eurot, korrigeeritult [...] eurot 2014. aasta seisuga.
- (35) 19. detsembril 2013 võttis keskkonnaminister vastu Fintecna-vastase ministeriaalmeetme (*provvedimento*) koos kohtumäärusega kõrvaldada Ilva territooriumil asuvad jäätmed. Ministeriaalmeede vaidlustati Puglia piirkondlikus halduskohtus (*Tribunale Amministrativo Regionale*). Ministeriaalmeede tühistati menetluslikel põhjustel 14. novembril 2014. Kuid kohus tegi siiski sisulise järelduse, et saastamine toimus kindlalt enne 1995. aastat ja seega kuulub Fintecna vastutusalasse.
- (36) Dekreetseaduse nr 1/2015 artikli 3 lõikega 5 volitati Ilva erivolinikku lahendama vaidlus Fintecnaga 1995. aasta erastamislepingu artiklis 17.7 osutatud keskkonnakahjustuste üle 60 päeva jooksul pärast dekreetseaduse nr 1/2015 jõustumist. Samas artiklis määrati kokkuleppe summaks 156 miljonit eurot ning täpsustati, et selline kokkulepe on lõplik ja seda ei saa edasi kaevata ⁽³⁴⁾.
- (37) 12. jaanuaril 2015 palkas Fintecna sõltumatu õiguskonsultandi, kes abistaks teda läbirääkimistel kompromisskokkuleppe sõlmimiseks Ilvaga. Asjaomane ekspert esitas 3. märtsil 2015 õigusliku hinnangu, milles kinnitas, et vaidluse lahendamine 156 miljoni eurose makse tegemisega jääb erastamislepingus seatud ülempiiri raamesse ning samuti on see väiksem kui Fintecna enda hinnang.
- (38) Fintecna palus õiguslikku hinnangut veel ühelt konsultandilt seoses i) Ilvale tehtud varasemate maksetega eelmiste vahekohtumenetluste raames ning ii) garanteeritud summa intresside arvutamise alguskuupäevaga. Arvamus esitati 16. veebruaril 2015. Selle kohaselt i) ei teinud Fintecna Ilvale ühtegi makset varasemate vahekohtumenetluste raames seoses erastamislepingu artikli 17.7 kohaldamisega ning ii) tuleb intresse maksta alates 1996. aastast.
- (39) Pärast dekreetseaduse nr 1/2015 muutumist seaduseks 4. märtsil 2015 otsustas Fintecna nõukogu vaidluse lõpetada, võttes arvesse kahe konsultandi õiguslikke hinnanguid. Nõukogu rõhutas kokkuleppe lõplikkust ka seoses kolmandate osapooltega (nt Ilva võlausaldajatega ettevõtja pankroti korral ning muud võimalikud keskkonnakahjunõuded Fintecna vastu) ning asjaolu, et erastamislepingust tulenev maksimaalne riskipositsioon oleks [...] eurot ilma intressideta või [...] eurot koos intressidega. Nõukogu otsuses võeti arvesse Fintecna aktsiaomaniku CDP pooldavat arvamust kooskõlas CDP kontsernis toimuvat kontrolltegevust käsitleva määruse punktiga 8.3.2 (*Regolamento per l'esercizio dell'attività di direzione e coordinamento sulle società partecipate del gruppo CDP*).
- (40) Seega lahendas Fintecna vaidluse Ilvaga 5. märtsil 2015. 6. märtsil 2015 kanti Ilvale üle 156 miljonit eurot.
- (41) CDP ja Fintecna ühise, 11. märtsi 2015. aasta pressiteate kohaselt toimus ülekanne, „et rakendada 5. jaanuari 2015. aasta dekreetseaduse nr 1 (mida on muudetud 4. märtsi 2015. aasta seaduse nr 20 muudatustega (Ilva seadus)) artikli 3 lõiget 5“ ⁽³⁵⁾.

2.2.5. Meede nr 5: 300 miljoni euro suurune riigilaen

- (42) Nagu selgitatud põhjenduses 14, teavitasid Itaalia ametiasutused 4. detsembril 2015 komisjoni samal päeval vastu võetud dekreetseadusest nr 191/2015. Lisaks Ilva varade müüki käsitlevatele sätetele volitati käesoleva

⁽³⁴⁾ „Allo scopo di definire tempestivamente le pendenze tuttora aperte, il commissario straordinario, entro sessanta giorni dell'entrata in vigore del presente decreto, è autorizzato a sottoscrivere con FINTECNA S.p.A., in qualità di avente causa dell'IRI, un atto convenzionale di liquidazione dell'obbligazione contenuta nell'articolo 17.7 del contratto di cessione dell'ILVA Laminati Piani (oggi ILVA S.p.A.). La liquidazione è determinata nell'importo di 156.000.000 di euro, ha carattere definitivo, non è soggetta ad azione revocatoria e preclude ogni azione concernente il danno ambientale generatosi, relativamente agli stabilimenti produttivi ceduti dall'IRI in sede di privatizzazione dell'ILVA Laminati Piani (oggi ILVA S.p.A.), antecedentemente al 16 marzo 1995. Le somme rinvenienti di detta operazione affluiscono nella contabilità ordinaria del Commissario straordinario.“

⁽³⁵⁾ Pressiteade on kättesaadav aadressil http://www.cdp.it/static/upload/com/0000/comunicato-n.-12-del-11-03-2015_fintecna-ilva.pdf

dekreetseaduse artikli 1 lõikes 3 riiki andma ministri määruse alusel Ilvale 300 miljonit eurot laenu, mille aastane intressimäär on 6 kuu EURIBOR + 300 baaspunkti, et toetada äriühingu kiireloomulisi finantseerimisvajadusi. Dekreetseaduse järgi tuleb Ilva varade omandajal laen tagasi maksta 60. päevaks pärast seda, kui pädev riiklik kohus on vastavalt dekreetseaduse nr 270/99 artiklile 73 kuulutanud Ilva tegevuse peatatuks pärast ettevõtte varade lõplikku võõrandamist.

- (43) Ministri määrus, millega anti Ilvale laenu, võeti vastu 15. detsembril 2015 ning laenusumma maksti välja 23. detsembril 2015. Ministri määruks oli täpsustatud, et laen anti Ilva erakorraliseks haldamiseks.
- (44) 9. juunil 2016 võttis Itaalia valitsus vastu dekreetseaduse nr 98/2016, millega muudeti dekreetseadust nr 191/2015. Dekreetseaduse artikli 1 lõike 1 punkti a kohaselt kanti 300 miljoni euro suuruse laenu tagasimaksmise kohustus Ilva varade omandajalt Ilvale endale. Dekreetseadus muudeti 1. augustil 2016 seaduseks nr 151/2016 koos muudatustega ⁽³⁶⁾.
- (45) 29. detsembril 2016 võttis Itaalia valitsus vastu dekreetseaduse nr 243/2016, mis muudeti 27. veebruaril 2017 seaduseks nr 18/2017 koos muudatustega ⁽³⁷⁾. Dekreetseaduse artikli 1 lõike 1 punktiga b pikendati Ilva erakorralise haldamise kestust varade ülekandmise lõppkuupäevast edasi, et võimaldada Ilva erivolinikel määrata kindlaks ja rakendada edasisi puhastusmeetmeid piirkondades, mida omandaja ei ole üle võtnud. Selle tulemusena lükati dekreedid (millega kuulutatakse välja Ilva tegevuse peatamine vastavalt seadusandliku dekreedid nr 270/99 artiklile 73) vastuvõtmine edasi kuni nimetatud puhastustegevuse täieliku lõpetamiseni. Kuid selleks, et samal ajal vältida 300 miljoni euro suuruse laenu lõpliku lunastustähtpäeva edasilükkamist, kehtestati dekreetseaduse artikli 1 lõike 1 punktiga a laenu uus lunastustähtpäev – 60 päeva pärast Ilva varade lõplikku võõrandamist, seega sidudes selle lahti dekreedist, millega kuulutati välja Ilva tegevuse peatamine.

2.3. Ametliku uurimismenetluse algatamise põhjused

- (46) Pärast põhjenduses 1 osutatud esialgset uurimist väljendas komisjon kahtlusi seoses abimeetmete vastavusega liidu riigiabieeskirjadega. Komisjoni esialgne seisukoht oli, et meetmed näivad endast kujutavat riigiabi ega näi olevat alust, millele tuginedes saaks selle abi tunnistada siseturuga kokkusobivaks.

2.3.1. Riigiabina liigitamine

- (47) Menetluse algatamise otsuses leidis komisjon esialgu, et kõikidel põhjalikule uurimisele suunatud meetmetel on potentsiaal moonutada konkurentsi ja mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust seetõttu, et teraseturgudel, kus Ilva tegutseb, on konkurendid, ning terasetoodete liidusisese kauplemise taseme tõttu, kuhu annab oma osa ka Ilva.
- (48) Komisjoni esialgne hinnang teistele riigiabikriteeriumidele (omistatavus riigile, riigi ressursid, valikulisus ja majanduslik eelis) on koondatud meetme kaupa punktides 2.3.1.1–2.3.1.5.

2.3.1.1. Meede nr 1

- (49) Meetme nr 1 riigile omistatavuse kohta tegi komisjon menetluse algatamise otsuses esialgu järelduse, et otsus kanda Riva varad üle Ilvale võlakirjade märkimise abil on omistatav Itaalia valitsusele, mis lisas asjaomase sätte dekreetseadusesse nr 1/2015. Komisjon oli samuti esialgu seisukohal, et *Fondo Unico di Giustizia* tegutseks seda otsust (Equitalia kaudu) täide viies kohtuasutuse antud juhiste alusel, mille puhul on tegemist riigiasutusega ja millel on seetõttu kohustus teha lojaalset koostööd ⁽³⁸⁾.

⁽³⁶⁾ Seaduseks muudetud dekreetseaduse tekst on kättesaadav aadressil: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2016-06-09;98!vig=>

⁽³⁷⁾ Seaduseks muudetud dekreetseaduse tekst on kättesaadav aadressil: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2016-12-29;243!vig=>

⁽³⁸⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 11. september 2014, komisjon vs. Saksamaa, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, punkt 56. Vaata ka kohtuotsus, Euroopa Kohus, 18. juuli 2007, Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato vs. Lucchini SpA, C-119/05, ECLI:EU:C:2007:434, punkt 59.

- (50) Tuginedes menetluse algatamise otsuse ajal kindlaks tehtud asjaoludele, oli komisjoni esialgne seisukoht, et meede nr 1 hõlmab riigi ressursse selle tõttu, et Riva varasid tuleb lugeda riigi kontrolli all olevateks ajal, mil need on hoiul *Fondo Unico di Giustizia* käes. Lisaks ei saanud komisjon välistada, et riik (*Fondo Unico di Giustizia* kaudu) loobuks võimalikust tulust, investeerides Riva varad riskantsetesse Ilva võlakirjadesse ilma piisavat tasu saamata, selle asemel et püüda saada pangahoiuste või riigi võlakirjade abil kindlat tulu.
- (51) Komisjoni menetluse algatamise otsuse kohaselt tuleneb valikulise majandusliku eelise andmine asjaolust, et tuginedes *ad hoc* erandile tavapärasest kriminaalmenetlusest, oleks Riva varad tehtud Ilvale kättesaadavaks enne kriminaalmenetluse lõppu, mis oleks ettevõttele andnud likviidsuse võrreldes võlakirjadega, mis emiteeritakse teadmata määraga, mis ei pruugi olla turupõhine.

2.3.1.2. Meede nr 2

- (52) Vaatamata asjaolule, et erapangad laenasid 250 miljonit eurot, leidis komisjon esialgu, et meede on omistatav riigile sündmuste toimumise järjestuse tõttu, st dekreetseaduse nr 101/2013 muudatus ja riigi osalemine Ilva läbirääkimistel pankadega, mille tulemusel ettevõttele laen anti.
- (53) Komisjoni esialgne seisukoht oli, et kui riik või mõni teine avaliku sektori asutus oleks Ilva peamiste võlausaldajate hulgas, siis andes äsja väljastatud 250 miljoni euro suurusele eralaenu tagasimaksmisele kõrgema rahuldamisjärgu, kujutaks meede nr 2 *de facto* valitsemissektori võlgade sissenõudmisest loobumist⁽³⁹⁾. Sellisel juhul hõlmaks meede nr 2 riigi ressursse.
- (54) Komisjoni sõnul, vaatamata muudetud seaduse üldisele sõnastusele, kohaldati kõnealust meetet sel ajal vaid Ilva suhtes ja on seega *de facto* valikuline. Lubades Ilval rahuldada oma likviidsusvajadusi, näis meede andvat eelise, mida Ilva ei oleks saanud omandada tavapärastes turutingimustes. Seega leidis komisjon esialgu, et meede annab Ilvale valikulise majandusliku eelise.

2.3.1.3. Meede nr 3

- (55) Arvestades, et riigigarantii anti ministri määruse alusel vastavalt valitsuse dekreetseaduse sätetele, oli komisjon esialgu seisukohal, et meede nr 3 on omistatav riigile. Riigi ressurssidele avalduva riski sai tuletada asjaolust, et riigigarantii kasutamise korral makstakse see riigi eelarvest.
- (56) Mis puudutab valikulise majandusliku eelise olemasolu, siis komisjon seadis riigigarantii turuvastavuse kahtluse alla. Esiteks oli ebaselge, kas ükski turul tegutsev ettevõtja oleks olnud nõus Ilvale üldse garantiid andma vaid kaks kuud pärast eelmise laenu tagasimaksmata jätmist. Teiseks, isegi oletades, et Ilval oleks olnud võimalik kasutada väliseid rahastamisallikaid ja/või välisgarantiisid, kahtleb komisjon, kas Itaalia riigi rakendatav preemia suudaks piisavalt katta riigi kantavat krediidiriski.

2.3.1.4. Meede nr 4

- (57) Tuginedes Liidu kohtupraktikast tulenevatele ajaomastele näitajatele,⁽⁴⁰⁾ leidis komisjon esialgu, et Fintecna rakendatav meede nr 4 on seostatav Itaalia riigiga. Kaasatud ressursside päritolu kohta märkis komisjon, et Fintecnat võib pidada avalik-õiguslikuks äriühinguks. Seega peetakse selle ressursse riigi ressurssideks.
- (58) Seoses valikulise majandusliku eelise olemasoluga, samas nentides, et põhimõtteliselt oli tegemist turupraktikaga ja see ei ole taunitav, et riik andis piiratud garantii keskkonnakahjustuste kõrvaldamiseks, milles lepitati kokku ajal, kui ettevõtte oli riigi omanduses enne Ilva erastamist ning Riva perekonnale müümist, seadis komisjon kahtluse alla nii summa kui ka kompromisskõkkuleppe ajastuse ning küsis, kas turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja oleks samasuguses olukorras samamoodi käitunud.

⁽³⁹⁾ Euroopa Kohtu 1. detsembri 1998. aasta otsus, *Ecotrade Srl vs. Altiforni e Ferriere di Servola SpA (AFS)*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, ja Euroopa Kohtu 17. juuni 1999. aasta otsus, *Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA vs. International Factors Italia SpA (Ifitalia)*, *Dornier Luftfahrt GmbH ja Ministero della Difesa*, C-295/97, ECLI:EU:C:1999:313.

⁽⁴⁰⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. mai 2002, *Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punktid 55 ja 56. Vt ka kohtujurist Jacobi ettepanekut kohtuasjas C-482/99, *Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust)*, EU:C:2001:685, punktid 65–68.

2.3.1.5. Meede nr 5

- (59) Kuna meede koosneb laenust, mille on andnud Majandusarengu Ministeerium ning Majandus- ja Rahandusministeerium Itaalia riigi eelarvevahenditest, oli komisjon esialgu seisukohal, et see on omistatav riigile ning hõlmab riigi vahendeid.
- (60) Seoses valikulise majandusliku eelise olemasoluga küsis komisjon, kas ükski turul tegutsev eraettevõtja oleks mingitel tingimustel olnud nõus Ilva finantsraskusi arvestades laenama talle 300 miljonit eurot samadel tingimustel kui Itaalia.

2.3.2. Kokkusobivus siseturuga

- (61) Kuna komisjon ei näinud ühtegi põhjust, mille järgi oleks Ilvale antud riigiabi olnud kokkusobiv siseturuga, palus ta Itaalia põhjendada mis tahes aluseid ja näidata komisjonile nendega seotud mis tahes õiguslikud alused.

2.3.3. Võimalik majanduslik järjepidevus Ilva ja tema varad omandanud uue ettevõtja vahel

- (62) Menetluse algatamise otsuse põhjenduses 107 tuletatakse meelde, et majandusliku järjepidevuse korral abisaaja, kelle komisjon kuulutab kokkusobimatuks siseturuga, ja selle omandaja vahel võib viimasele esitada nõude abi tagasi maksta.
- (63) Müügi lõplik ulatus võib veel muutuda, kuna eespool põhjenduses 15 osutatud ühinemise läbivaatamine on pooleli. Itaalia ja Peacelink on esitanud oma märkused Ilva ja Ilva varade ostja vahelise majandusliku jätkusuutlikkuse/jätkusuutmatuse kohta, kuid praeguses etapis oleks komisjoni jaoks lõpliku seisukoha võtmine siiski liiga ennatlik ning seetõttu seda teemat käesolevas otsuses edasi ei hinnata.

2.3.4. Vastuväiteid keskkonna- ja tervisealasele sekkumisele ei ole

- (64) Menetluse algatamise otsuse põhjenduses 114 selgitas komisjon, et ta ei ole vastu vahetutele meetmetele, mida Itaalia ametiasutused võivad pidada vajalikuks, et kaitsta kodanike tervist Tarantos, kus esineb keskkonnale ja inimeste tervisele ametlikult ohtlikuks tunnistatud olukord, mida on kirjeldatud põhjenduses 11. Seega ei piiranud ametliku menetluse algatamine avaliku sektori mis tahes toetusi kulutustele, mida oli tarvis Ilva tegevuskoha ja sellega piirnevate alade puhastamiseks sellises ulatuses, mida on kiireloomuliselt vaja praeguse saastatusega toime tulemiseks ning Taranto linnas rahva tervise tagamiseks, kuni kehtivate eeskirjade alusel tehakse saastaja nõuetekohaselt kindlaks.
- (65) Seoses sellega märkis komisjon menetluse algatamise otsuse põhjenduses 115, et Itaalia ametiasutused on astunud vajalikke samme saastaja kindlakstegemiseks. Kuni kohtumenetluse tulemuse selgumiseni on komisjon seisukohal, et Itaalia riik toimib õigustatult, kui püüab tagada, et praeguseks kogunenud saaste ei ohusta Taranto kodanike tervist ja keskkonda. Komisjon selgitas, et juhul, kui saastaja tehakse kindlaks käimasoleva kohtumenetluse käigus, tuleb summad, mis riik on kulutanud puhastustöödele, maksta koos intressidega tagasi saastajal kooskõlas kohaldatavate eeskirjadega, millega kehtestatakse põhimõtte „saastaja maksab“ või rakendatakse seda.
- (66) Kuna Itaalia ametiasutused astuvad vajalikke samme saastaja ja meetmetest tuleneva finantsvastutuse kindlakstegemiseks, siis ei piira käesolev otsus finantstagajärgi, mis on seotud olemasoleva saastuse kõrvaldamiseks tehtud kulude jaotamisega riigi või muu avalik-õigusliku või eraõigusliku üksuse ning saastaja(te) vahel Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 191 lõikes 2 kehtestatud põhimõtte „saastaja maksab“ kohaldamisel. Seoses edasiste puhastuskuludega märgib komisjon, et Ilva praeguste aktsionäride poolt üle kantud 1,1 miljardit eurot on sihtotstarbeliselt seaduse alusel suunatud keskkonnakava tarbeks (põhjendus 21) lisaks täiendavatele investeringutele, mida võimalik uus omanik ja juhataja võivad teha, et parandada Taranto tehase keskkonnatoimet (vt põhjendused 15 ja 63).

3. ITAALIA MÄRKUSED

3.1. Üldised märkused meetmete eesmärgi kohta

- (67) Itaalia sõnul olid Itaalia valitsuse vastu võetud meetmed vajalikud avaliku huvi kaitseks ning need ei kuulu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 kohaldamisalasse. Itaalia märgib, et menetluse algatamise otsuse põhjendused 114 ja 115 puudutavad olukordi, mida on kirjeldatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2004/35/EÜ ⁽⁴¹⁾ ja Itaalia keskkonnanakoodeksi artiklis 250, ⁽⁴²⁾ mille kohaselt peab avalik haldus jätkama vajalikke töid keskkonnanahjustuste korvamisel kuni saastaja kindlaksmääramiseni. Kooskõlas nimetatud õigusnormidega on dekreetseadusega nr 1/2015 ja 14. märtsi 2014. aasta ministrite nõukogu presidendi dekreediga (*Decreto del Presidente del Consiglio dei Ministri*), millega võeti vastu keskkonnakava, seega antud Ilva erivolinikele avalikku laadi volitused tegutseda riigi nimel Ilva keskkondlike puhastustööde tegemisel.
- (68) Seda arvestades peaks keskkondlikud tööd [...] euro ulatuses olema lubatud menetluse algatamise otsuse põhjenduste 114 ja 115 järgi. Nende tööde hulka kuuluvad:
- a) puhastustööd (vee ja saastunud alade puhastamine, jäätmekäitlus, asbesti eemaldamine) ning tööd, mis on loetletud komisjoni põhjendatud arvamuses ⁽⁴³⁾. Selle kategooria kogusumma on [...] eurot;
 - b) täiendavad tööd, mida komisjon nõudis oma põhjendatud arvamuses, et kõrvaldada direktiivi 2008/1/EÜ rikkumised 7. jaanuariks 2014 ja direktiivi 2010/75/EL rikkumised alates nimetatud kuupäevast. Selle kategooria kogusumma on [...] eurot.
- (69) Itaalia ametiasutused märgivad, et lubatud tööde kogusumma ületab meetmete nr 2, 3 ja 4 koondsumma.
- (70) Itaalia ametiasutused rõhutavad samuti, et komisjoni riigiabi menetlus on olemuslikult seotud sellega samal ajal kulgeva rikkumismenetlusega. Komisjoni põhjendatud arvamuses tunnistatakse, et Ilva raskused finantsvahendite leidmisel võivad lükata edasi nende tööde tegemise, mida Tarantos tuleb teha keskkonnaloa tingimuste täitmiseks. Seoses sellega on Itaalia ametiasutused otsustanud anda Ilva erivolinike käsutusse riigi ressursse, et täita põhjendatud otsuses seatud kohustusi ja teha vajalikke töid. Itaalia ametiasutuste sõnul viidatakse menetluse algatamise otsuse põhjendustes 114 ja 115 sellele, et komisjon ei ole selliste meetmete vastu.
- (71) Lõpetuseks rõhutab Itaalia Taranto tehase sotsiaal-majanduslikku tähtsust, kuna seal töötab otseselt ja kaudselt ligikaudu 24 % töötavast elanikkonnast Taranto piirkonnas, kus töötus on tõusnud 15,5 %-lt 2013. aastal 18,5 %-ni 2014. aastal.

3.2. Meede nr 1

3.2.1. Riigi ressursid

- (72) Itaalia ametiasutuste sõnul ei hõlma meede nr 1 riigi ressursse. Itaalia ametiasutused esitasid esimesed argumendid enne kompromisskokkuleppe sõlmimist Riva perekonna ja Ilva vahel, millele on osutatud eespool põhjenduses 21. Need argumendid on esitatud põhjendustes 73–77. Pärast kompromisskokkulepet täiendasid Itaalia ametiasutused oma märkusi lisaargumentidega, et näidata riigi ressursside puudumist (vt põhjendus 78).
- (73) Esiteks on Itaalia ametiasutused seisukohal, et menetluse algatamise otsuses tsiteeritud kohtupraktika, eelkõige otsus kohtuasjas *Doux Elevage*, ⁽⁴⁴⁾ kujunes täiesti erinevates olukordades. Seoses sellega tsiteerib Itaalia kohtuasjas T-674/11 Üldkohtus 24. septembril 2015. aastal tehtud otsuse punkte 208 ja 209 rõhutamaks, et eraõiguslikelt isikutelt saadud ressursse saab pidada riigi ressurssideks ainult juhul, kui: i) selle omanikud on andnud need riigi

⁽⁴¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/35/EÜ (keskkonnavastutusest keskkonnanahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta) (ELT L 143, 30.4.2004, lk 56) artikli 6 lõige 3 ja artikli 8 lõige 2.

⁽⁴²⁾ Seadusandliku dekreeidi nr 152/2006 artikliga 250 rakendatakse direktiivi 2004/35/EÜ artikli 6 lõiget 3.

⁽⁴³⁾ Ettekirjutused nr 4, 5, 6-16i, 40, 51, 58, 65, 67;

⁽⁴⁴⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 30. mai 2013, *Doux Élevage SNC* ja *Coopérative agricole UKL-ARREE* vs. *Ministère de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche, de la Ruralité et de l'Aménagement du territoire* ja *Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF)*, C-677/11, ECLI:EU:C:2013:348, punkt 35.

käsitlusse või ii) mille omanikud on maha jätnud ja riik on võtnud kohustuse neid hallata oma suveräänse pädevuse teostamise raames⁽⁴⁵⁾. Ei saa pidada õigeks, et ressursid on riigi kontrolli all ja seega kujutavad endast riigi ressursse ülaltoodud tähenduses lihtsalt sellele tuginedes, et seadusandliku meetme alusel nõuab riik, et kolmas isik kasutaks oma ressursse mingil kindlal viisil.

- (74) Itaalia sõnul ei ole need tingimused meetme nr 1 puhul täidetud, kuna 1,1 miljardit eurot kuulus Ilva peamistele aktsionäridele ja endisele juhtkonnale. Teisisõnu, kõnealuse õigusaktiga kehtestati vaid teatav kasutusviis varadele, mis olid Ilva peamiste aktsionäride ja endise juhtkonna omanduses ning mis ei olnud riigi omanduses.
- (75) Väidetavalt ei kvalifitseeru meede sundvõõrandamiseks riigi heaks. See oleks vaid ühe üldeeskirja rakendamine tsiviilkoodeksi artiklist 2497, millega sätestatakse emattevõtte kohustused tütarettevõtete aktsionäride ja võlausaldajate ees haldusomavoli korral (*responsabilità patrimoniale dell'impresa-holding*), nagu on sedastatud kõnealuse küsimuse kohta välja antud 28. oktoobri 2014. aasta kohtumääruses.
- (76) Lisaks on *Fondo Unico di Giustizia* vaid hoidja (*custode ex lege*), kellel on kohustus pidada kinni kohaldatavatest õigusnormidest (nt ministri 30. juuli 2009. aasta määrus) ja kohtuasutuste juhistest. Fond ei saa neid summasid oma äranägemise järgi kasutada. Kõnealust summat kasutatakse vaid tekitatud keskkonnakahjustuste parandamiseks kooskõlas põhimõttega „saastaja maksab“.
- (77) Lisaks, konfiskeeritud varade algsed omanikud ei kaota oma omandiõigusi, kuna õigeksmõistmise korral saavad nad võlakirjad ja nendega seotud õiguse nõuda sisse nende asjaomane väärtus koos intressidega.
- (78) Pärast põhjenduses 21 osutatud kompromisskõkkuleppe allkirjastamist esitasid Itaalia ametiasutused järgmised lisaargumendid. Kompromisskõkkuleppega andsid Riva perekonna liikmed ametlikult oma nõusoleku teha konfiskeeritud summad (mis endiselt on nende valduses Šveitsis) Ilvale lõplikult kättesaadavaks, sealhulgas nende õigeksmõistmise korral. Selle tulemusel kanti need summad vabatahtlikult ja lõplikult üle Riva perekonnalt Ilvale ilma, et *Fondo Unico di Giustizia* oleks nende üle mingit kontrolli omanud.

3.2.2. Mõju riigieelarvele

- (79) Itaalia sõnul tuleb riigiabi olemasolu tuvastamiseks tõendada piisavalt otsene seos ühelt poolt kasusaajale antud eelise ja teiselt poolt riigieelarve vähenemise või eelarvel lasuva kohustuse piisavalt konkreetse majandusliku riski vahel⁽⁴⁶⁾. Seda silmas pidades on komisjoni argument menetluse algatamise otsuses selle kohta, et konfiskeeritud summade investeerimisel Ilva võlakirjadesse riigi võlakirjade asemel kaotaks riik võimaliku tulu, üksnes hüpoteetiline ja aluseta.
- (80) Esiteks ei ole põhjust arvata, et vastupidise stsenaariumi korral oleks konfiskeeritud summad investeeritud riigi võlakirjadesse ja neid ei oleks lihtsalt hoiustatud arvelduskontodel, mida haldab *Fondo Unico di Giustizia*.
- (81) Teiseks ei ole komisjon demonstreerinud piisavat otsest seost konfiskeeritud summad riigi võlakirjadesse investeerimata jätmise otsuse ja riigieelarvele avalduva võimaliku negatiivse mõju vahel.
- (82) Seega järeldavad Itaalia ametiasutused, et meetmel nr 1 ei ole riigieelarvele mingisugust negatiivset mõju. Vastupidi, see võib eelarvele avaldada positiivset mõju.

3.2.3. Valikuline eelis

- (83) Itaalia väidab veel, et Ilvale ei ole antud valikulist eelist.

⁽⁴⁵⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 24. september 2015, TV2/Danmark vs. komisjon, T-674/11, ECLI:EU:T:2015:684.

⁽⁴⁶⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. jaanuar 2015, The Queen, on the application from Eventech Ltd vs. Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 34.

- (84) Kõnealused summad plaanitakse panna eraldi kontole ja need on mõeldud keskkonnakava tarbeks, sealhulgas põhjendatud arvamuses kirjeldatud tööde tegemiseks. Seega järgitakse selle meetmega üksnes põhimõtet „saastaja maksab“, püüdes saavutada õiglast tasakaalu põhiseadusest tulenevate tervise, tööhõive ja keskkonna kaitsmise huvide vahel. Tegelikult on selle eesmärk: i) hõlbustada Ilva erakorralist haldamist, andes ettevõtjale vajalikud vahendid, et täita ülesanded, mis komisjon ise põhjendatud arvamuses on Itaaliale seadnud, ning ii) säilitada kriminaalmenetluses osalevate üksikisikute õigused.
- (85) Üldisemalt ja arvestades kõnealuse meetme omapära, ei saa meedet pidada eelise andmiseks vähemalt kahel põhjusel. Esiteks on liikmesriigid vabad otsustama, kuidas nad käituvad olukorras, kus kriminaalmenetlus veel kestab (*res controversa*); see küsimus on riigiabi eeskirjade järgi komisjoni kontrolli alt väljas. Teiseks, poolelioleva kriminaalmenetluse tulemuse esialgne äraootamine on üldpõhimõte, mida kasutab suur osa Euroopa õigussüsteemist, ning sellisena ei saa see anda valikulist eelist ettevõtjale, mis saab sellisest äraootamisest kasu.
- (86) Viimaseks, Ilva emiteeritud võlakirjade finantstingimuste kohta annavad Itaalia ametiasutused selgitusi, et võlakirjad emiteeritakse keskmise intressimääraga, mida kohaldatakse *Fondo Unico di Giustizia* nimel olevatele kontodele, nt 2015. aastal oli see [...]. Samuti rõhutavad nad, et raskustes olevate või erakorralise haldamise alla seatud ettevõtjate jaoks ei ole ebatavaline anda oma finantsvajaduste katteks välja võlakirju.

3.3. Meede nr 2

3.3.1. Valikulisus

- (87) Itaalia sõnul rakendatakse kõnealuse õigussättega vaid seaduse üldist põhimõtet, mis võimaldab võlgu määratleda eelnevalt mahaarvatavana, kui see on vajalik ettevõtja väärtuse säilitamiseks ja selle varade haldamiseks. Teatud laenuandjate suhtes kohaldatakse ohver kompenseerib asjaolu, et ettevõtja varad säilitatakse. Ükski teine ettevõtja ei ole sellest sättest veel kasu saanud üksnes seetõttu, et see säte kehtestati hiljuti.

3.3.2. Riigi ressursid ja mõju riigieelarvele

- (88) Itaalia ametiasutuste sõnul ei hõlma meede nr 2 riigi ressursse. Kõnealune õigusnorm ei andnud pädevale asutusele „õigust juhtida või mõjutada rahaliste vahendite haldamist“⁽⁴⁷⁾. Antud juhul ei olnud Itaalia ametiasutused kaasatud Ilva ja finantseerimisasutuste vahelisse suhtesse.
- (89) Lisaks ei ole meetmel negatiivset mõju riigieelarvele ka seoses Ilvale antud riigi laenudega.
- (90) Kui fiskaalmeetmed kõrvale jätta, siis peab komisjon tõendama piisavalt otsest seost kasusaajale antud eelise ja eelarvel lasuva kohustuse piisavalt konkreetse majandusliku riski vahel⁽⁴⁸⁾.
- (91) Antud juhul selline seos puudub. Esiteks, riik ei loobu mis tahes ressurssidest, olenemata nende allikast (maksud, osamaksud vm), mida Ilva peaks riigile maksma. Teiseks, meede ei vähenda riigil võimalust antud laenud sisse nõuda ja see ei sea riigilaene teistest ebasoodsamasse olukorda. Vastupidi, Ilva varade kaitsmisega oli meetmel positiivne mõju kõikidele võlausaldajatele, sealhulgas riigile, kelle nõuded rahuldatakse nendest varadest.
- (92) Lisaks sellele leidis kohus *Piaggio* kohtuasjas, et võimalik mõju avalik-õiguslikele võlausaldajatele ei ole oluline tegur, vaid üks näitaja teiste seas, et teha kindlaks valikulise eelise olemasolu riigi ressursside kaudu⁽⁴⁹⁾. Kohtuotsusega nõutakse samuti, et komisjon tõendaks, et riik või avalik-õiguslikud üksused on raskustes oleva ettevõtja peamiste võlausaldajate hulgas, millega Itaalia sõnul ei ole siinkohal tegemist. Viimasena, Itaalia rõhutab, et vaidlusalune meede vaid rakendab antud juhul Itaalia õiguse üldist põhimõtet, mis on sätestatud maksejõuetuse

⁽⁴⁷⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 30. mai 2013, *Doux Élevage SNC ja Coopérative agricole UKL-ARREE vs. Ministère de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche, de la Ruralité et de l'Aménagement du territoire ja Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF)*, C-677/11, ECLI:EU:C:2013:348, punkt 38.

⁽⁴⁸⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. märts 2013, *Bouygues SA ja Bouygues Télécom SA vs. komisjon*, C-399/10 P ja C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, punkt 109.

⁽⁴⁹⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. juuni 1999, *Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA vs. International Factors Italia SpA (Ifitalia), Dornier Luftfahrt GmbH ja Ministero della Difesa*, C-295/97, ECLI:EU:C:1999:313.

seaduse artiklis 111 (*Legge Fallimentare, Regio decreto* 16. märts 1942, nr 267), mis on olemas ka selle teistes sätetes, näiteks artiklis 182-quarter ja quinquies, millega antakse tavalistele kohtunikele pädevus määrata teatud laenud eelnevalt mahaarvatavana, eelkõige siis, kui sellised laenud on vältimatud ettevõtja tegevuse jätkamiseks ja võlausaldajate parima teenindamise tagamiseks.

3.3.3. Majanduslik eelis

- (93) Itaalia ametiasutused on seisukohal, et laenu tingimused on tavapärased turutingimused laenule, mis on antud väikese tagatisega. Finantseerimisasutuste antud laenu aastane intressimäär on 3 kuu EURIBOR + [...] baaspunkti. Laenuperiood on 11. septembrist 2014 kuni 28. veebruarini 2015. Lepingus on kõik tavapärased tingimused. Kuna vahepeal seati Ilva erakorralise haldamise alla, mille ajal ei ole võlausaldajatel õigust oma nõudeid täitmisele pöörata, ei olnud laen selle lõpptähtpäevaks tagasi makstud. Erakorralise haldamise ajal tuleb kõik võlad tagasi maksta vastavalt kehtivatele eeskirjadele.
- (94) Seoses küsimusega, kas laenuandmine tehti võimalikuks selle kaudu, et laen määrati eelnevalt mahaarvatavana, väidavad Itaalia ametiasutused, et eelnevalt mahaarvatavust tunnustatakse üksnes pärast seda, kui pädev riiklik kohus on tõendanud, et laen vastab dekreetseaduse nr 101/2013 artikli 12 lõikes 5 esitatud kõikidele tingimustele, järgides võlausaldajate klassifitseerimismenetlust (*accertamento del passivo*). Seega oli laenu määramine eelnevalt mahaarvatavana sel hetkel vaid hüpoteetiline.

3.4. Meede nr 3

- (95) Itaalia ametiasutused märgivad kõigepealt, et garanteeritud laen on õigusaktide alusel sihtotstarbeliselt suunatud keskkonnakavas loetletud investeringuteks. Seega on see mõeldud nende probleemide lahendamiseks, mis komisjon esitas põhjendatud arvamuses.

3.4.1. Riigi ressursid ja majanduslik eelis

- (96) Itaalia ametiasutuste sõnul ei tulene riigi ressursside kasutamine asjaolust, et riigigarantiid seavad riigi ressursid ohtu juhul, kui need käiku lastakse. Riigi ressurssidele avaldab see mõju vaid siis, kui võimalikku kahju riigile ei hüvitata nõuetekohaselt.
- (97) Seoses sellega leiavad Itaalia ametiasutused, et 3,12 % garantiipreemia on turupõhine mitmel põhjusel.
- (98) Esiteks tellisid Itaalia ametiasutused eksperdihinnangu (edaspidi „[...] hinnang“) preemia kindlaksmääramiseks. [...] hinnang toetub metoodikale, mis on kehtestatud kooskõlas komisjoni teatise (EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes) (garantiiteatis) punktiga 3.2.d⁽⁵⁰⁾:
- a) laenuvõtja krediidiriski analüüsiti mudeli abil, mis võimaldas olemasoleva teabe põhjal määrata krediidi-kvaliteedi astme;
 - b) krediidikvaliteedi astet arvesse võttes tehti võrdlusanalüüs, et valida garantiipreemia jaoks turuväärtuste mõistlik ulatus, tuginedes rahvusvahelises praktikas kasutatavatele metoodikatele;
 - c) saadud tulemusi toetavad täiendavad hindamiskriteeriumid;
 - d) tulemuseks oli 6 kuu EURIBOR + vahemik 2,5–3,12 %;
 - e) valiti kõrgeim protsendimäär.
- (99) Teiseks, Ilva makstud garantiipreemia ja laenu intressimäär langeb üldiselt menetluse algatamise otsuse põhjenduses 90 märgitud vahemikku (st laenumarginaal praktiliselt maksejõuetule ettevõtjale, mille reiting on CCC tasemest allpool, oleks vahemikus 400 – 1 000 baaspunkti). Seoses sellega tuleks garanteeritud laenuga seotud krediidiriski hindamisel võtta arvesse selle laenu eelnevalt mahaarvatavust.

⁽⁵⁰⁾ Komisjoni teatis EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes (ELT C 155, 20.6.2008, lk 10).

- (100) Kolmandaks, riigi võetud riski tuleb hinnata riigi üldiste kasumlikkuse eesmärkide taustal. Seoses sellega tuleb rõhutada, et meede oli sihtotstarbeliselt mõeldud nende kulutuste jaoks, mida Itaalia riigil on vaja komisjoni põhjendatud arvamusest tulenevate keskkonnakohustuste täitmiseks. Turumajandusliku investeerimise põhimõtet tuleks seega hinnata üldiselt riigi kõikide asjaomaste kaalutluste taustal, sealhulgas asjaolu, et lõplik koormus riigi ressurssidele oleks väiksem, kui tänu meetmele nr 3 tehtaks keskkonnainvesteeringuid ⁽⁵¹⁾.
- (101) Kokkuvõtteks, Itaalia leiab, et: i) garantii hüvitatakse turutingimustel ja ii) riigi kui garantii andja võetud risk on majanduslikult mõistlik ja vastavuses riigi üldiste kasumlikkuse eesmärkidega.
- (102) Viimaseks, Itaalia rõhutab, et on tavaline, et krediidasutused, mis juba puutuvad kokku ettevõttega, kus on käimas maksejõuetusmenetlus, pakuvad sellele ettevõtjale täiendavat eelnevalt mahaarvatavat vaherahastamist, isegi kui sellist rahastamist ei toetata ühegi riigigarantiiga. Seega ei ole pankade Intesa Sanpaolo ja Banco Popolare käitumine seoses meetmega nr 3 ebatavaline. Need pangad ja ka teised, kellel on kokkupuude Ilvaga, on hoidnud Ilva jaoks krediidiiliinid avatuna, vaatamata riigigarantiide puudumisele nende krediidiiliinide suhtes.

3.5. Meede nr 4

- (103) Itaalia ametiasutused rõhutavad, et dekreetseaduse nr 1/2015 artikli 3 lõike 5 õigusnorm ei kehtesta ettevõtjatele kohustust jõuda kokkuleppele, vaid on puhtalt menetluslik, võimaldades Ilva erivolinikel kasutada kokkuleppe jaoks ettenähtud vahendeid erakorralise haldamismenetluse raames. Kokkuleppele Ilva ja Fintecna vahel jõuti tõrgeteta ning vabatahtlikult.

3.5.1. Turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtja põhimõte

- (104) Itaalia ametiasutused kordavad, et nende arvates tegutseb riigi omanduses olev Fintecna üldiselt kui mis tahes turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja ⁽⁵²⁾. Seda kinnitati menetluse algatamise otsuses, kus Itaalia sõnul on öeldud, et 1996. aasta lepingu säte oli kohustus, mille eraettevõtja oleks võtnud, ja et Fintecna makstud summa oli kooskõlas erainvestori tehtud ratsionaalse otsusega ⁽⁵³⁾.
- (105) Siiski näis, et menetluse algatamise otsuses kaheldi, kas eraettevõtja oleks enne oma kohustuste täitmist oodanud ära Ilva restruktureerimise kaugema etapi. Itaalia ametiasutused on seisukohal, et see tehing on üksnes keskkonnanahjustustega seotud lepingulise kohustuse täitmine. Seega ei anna Fintecna finantskoormus erilist eelist asjaomastele ettevõtjatele, nagu see on määratletud kohtuotsustes *Sloman Neptun* ⁽⁵⁴⁾ ja *Ecotrade* ⁽⁵⁵⁾.
- (106) Itaalia ametiasutused tuletavad meelde põhjalikku esialgset menetlust, sealhulgas eksperdiarvamused ja aruanded, mida Fintecna järgis enne lõpliku otsuse tegemist sõlmida kokkuleppe 4. märtsil 2015. Kokkuleppe sõlmimisega lõpetas Fintecna igasuguse õigusliku vastutuse, mis oleks võinud edaspidi kaasa tuua veelgi suuremaid kulutusi kahjudele. Menetluse algatamise otsuse põhjenduses 96 mainitud alternatiivne käitumine (st vähem pakiliste maksete tegemata jätmine või maksmise edasilükkamine Ilva juhtimises tehtavate muudatuste ootuses) oleks väljendanud oportunistlikku ja riskantset suhtumist, mis ei oleks kokku sobinud turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtja käitumisega, nagu on määratlenud kohus ⁽⁵⁶⁾.

⁽⁵¹⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. juuni 2012, komisjon vs. Électricité de France (EDF), C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, punktid 86–87.

⁽⁵²⁾ Komisjoni 7. juuni 2005. aasta otsus asjas C2/2005, mis käsitleb Alitalia struktuuri ümberkorraldamise kava, põhjendused 207 ja 217–218.

⁽⁵³⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendused 93 ja 94.

⁽⁵⁴⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. märts 1993, Firma Sloman Neptun Schiffahrts AG vs. Seebetriebsrat Bodo Ziesemer der Sloman Neptun Schiffahrts AG, C-72/91, ECLI:EU:C:1993:97, punkt 21.

⁽⁵⁵⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 1. detsember 1998, Ecotrade Srl vs. Altiforni e Ferriere di Servola SpA (AFS), C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, punkt 36.

⁽⁵⁶⁾ Vt muu hulgas kohtuotsust, Euroopa Kohus, 19. märts 2013, Bouygues SA ja Bouygues Télécom SA vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-399/10 P ja C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175.

3.6. Meede nr 5

3.6.1. Valikuline majanduslik eelis

- (107) Itaalia ametiasutused on seisukohal, et laenu tingimused on tavapärase turutingimused. Riigi antud laen kannab intresse aastas 6 kuu EURIBOR + 300 baaspunkti. Päev enne laenu andmist oli 6 kuu EURIBOR – 0,04 %. Seetõttu kehtestati intressimääraks 2,96 %.
- (108) Itaalia väidab, et see määr on kooskõlas [...] hinnanguga, mis koostati meetme nr 3 andmise eesmärgil (vaata põhjendus 98). [...] hinnangus märgitakse, et intressimäär vahemikus 2,50–3,12 % vastab turutingimustele. Kuna Ilva olukorras ei esinenud meetmete nr 3 ja 5 andmise vahelisel perioodil olulisi muutusi (2015. aasta aprill võrrelduna 2015. aasta detsembriga), leiavad Itaalia ametiasutused, et [...] hinnangut võib kasutada selleks, et hinnata meetme nr 5 kokkusobivust turuga.
- (109) Lisaks rõhutab Itaalia, et laen on eelnevalt mahaarvatav – oluline täiendav asjaolu, mida komisjon peaks arvesse võtma sellega seotud krediidiriski hindamisel.
- (110) Veelgi enam, Itaalia väidab, et meetmega nr 5 püütakse hõlbustada Ilva müügi protsessi ning samas tagada, et selle tegevus on vastavuses keskkonnakaitse, tervise ja tööhõive nõuetega.
- (111) Viimaseks tuleb Itaalia meelde, et 9. juunil 2016 muudeti dekreetseadusega nr 98/2016 laenu tagasimaksmise kohustust ja kanti see Ilva varade omandajalt üle Ilvale endale. Veelgi enam, kuna müügi protsess muutus ja selleks, et vältida laenu lõpliku lunastustähtpäeva edasilükkamist ajale pärast Ilva varade lõplikku võõrandamist, kehtestati dekreetseaduse nr 243/2016 artikli 1 lõike 1 punktiga a laenu uus lunastustähtpäev – 60 päeva pärast Ilva varade lõplikku võõrandamist, sidudes seega selle lahti dekreedist, millega kuulutati välja Ilva tegevuse peatamine.

4. HUUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

4.1. Ilva märkused

- (112) Ilva teavitas komisjoni, et ta toetab täielikult Itaalia ametiasutuste esitatud märkusi, mis on kokkuvõtvalt esitatud käesoleva otsuse 3. jaos.

4.2. Peacelinki märkused

- (113) Peacelink on Itaalia vabaühendus, mille eesmärk on kodanikele pakkuda läbipaistvat teavet eri teemadel, näiteks sõjalised ja keskkondlikud konfliktid.
- (114) Peacelink leiab, et menetluse algatamise otsuses komisjoni väljendatud kahtlused on täielikult õigustatud. Seoses meetmega nr 1 teatavad nad, et kohtulikult konfiskeeritud summade eeldatav maksmine tähendaks, et riigil tuleb kanda kohtumenetluse tulemusest tulenev risk. Ükski eraettevõtja ei oleks nõus sellist riski kandma. Seoses meetmega nr 2 on Peacelink seisukohal, et ükski ettevõtja ei oleks andnud Ilvale laenu ilma riigi sekkumiseta. Lisaks tähendab selline sekkumine riski riigi ressurssidele, kuna see mõjutab riiklike laenude tagasimaksmise järjekorda. Seoses meetmega nr 3 usub Peacelink, et ükski turumajanduse tingimustes tegutsev võlausaldaja ei oleks andnud laenu tingimustel, mida pakuti Ilvale. Seoses meetmega nr 4 leiab Peacelink, et see hõlmab riigiabi, kuna Fintecna nõustus oma nõude lahendamise üksnes dekreetseaduses nr 1/2015 kehtestatud sätete tõttu. Lisaks tekitab asjaolu, et Fintecna on riigi omandis, kahtlusi selle võimes käituda eraettevõtjana.
- (115) Samuti palus Peacelink komisjonil laiendada põhjaliku uurimise ulatust seoses dekreetseadusega nr 191/2015 antud avaliku sektori toetusega, mis anti 300 miljoni euro ja 800 miljoni euro suuruste laenudena.
- (116) Viimaseks, Peacelink esitas märkused Ilva keskkonnategurite kohta, mis praeguse riigiabi menetluse seisukohast ei ole olulised.

4.3. WF Stahli märkused

- (117) WV Stahl on terasetööstuse kutseliit Saksamaal. See asub Düsseldorfis.

- (118) WV Stahl nõustub kahtlustega, mida komisjon väljendas menetluse algatamise otsuses. Seoses meetmega nr 1 leiab WV Stahl, et seoses kohtumenetlusega konfiskeeritud summade ennetav maksmine annaks Ilvale majandusliku eelise. Seoses meetmega nr 2 leiab WV Stahl, et eelnev mahaarvatavus toimib garantiina ja on seega ebaseadusliku abi andmise vahend. Riigiabi olemasolu meetmes nr 3 on nende väitel ilmselge. Meetme nr 4 kohta selgitab WV Stahl, et turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja ei oleks sellise tehinguga nõustunud.
- (119) WV Stahl hoiatas komisjoni täiendava riigiabi andmise võimalikkusest seoses kahe laenuga, mille väärtused on vastavalt 300 miljonit eurot ja 800 miljonit eurot. WV Stahl palub komisjonil tagada, et Ilvale ei antaks täiendavat avaliku sektori toetust. Eelkõige peavad riigi kulutused meetmetele, mida on kiireloomuliselt vaja, et tulla olemasoleva saastatusega toime ja tagada Taranto inimeste tervis, olema vastavuses põhimõttega „saastaja maksab“ ning need ei tohi endast kujutada ettekäänat Ilva terasetehaste uuendamiseks.
- (120) Viimaseks, WV Stahl palub komisjonil tagada, et nõutakse kiirelt tagasi mis tahes abi, mis põhjaliku uurimise käigus leitakse olevat kokkusobimatu. Seoses laenudena antava riigiabiga tuleks abi summa arvutamisel tugineda riigi nõutava intressimäära ja abi andmise hetkel turumääraks peetava suuruse vahele.

4.4. Riva Fire SpA märkused

- (121) Riva Fire SpA (Riva Fire) juhtis Ilvat alates 1995. aastast, kui ettevõtte omandati IRI-lt, kuni 4. juunini 2013, kui Ilva terasetööde juhtimine anti üle valitsuse määratud volinikule vastavalt dekreetseadusele 61/2013.
- (122) Riva Fire märkuste eesmärk on taastada seda, mida Riva Fire nimetab ettevõtte ajaloo tõdeseks versiooniks sinnamaani, kui viimase suhtes käivitati maksejõuetusmenetlus vastavalt dekreetseadusele nr 1/2015. Eelkõige väidab Riva Fire, et ta jäeti Ilva juhtimisest põhjusega kõrvale Itaalia kohtu- ja täitevvõimu asutustelt pärinevate järjekuste meetmete tõttu, ilma et ta oleks saanud kaitsta oma seisukohti nõuetekohases ärakuulamismenetluses ning tagada seeläbi oma kaitseõiguse.
- (123) Riva Fire ei kommenteeri lähemalt ühtegi meedet, mis on menetluse algatamise otsuse või menetluse laiendamise otsuse ese.
- (124) Siiski rõhutab Riva Fire seda, mida ta näeb vastuoluna asjaolude esitamisel Itaalia ametiasutuste poolt. Riva Fire kohaselt on ühelt poolt Itaalia ametiasutused väitnud komisjoni korraldatava riigiabi uurimise raames, et Ilvale eraldatud riigi ressursid ei kujuta endast riigiabi seetõttu, et neid kavatsetakse kasutada keskkonna puhastamiseks, samas kui komisjoni algatatud keskkonnanõuete rikkumise menetlemise raames on Itaalia ametiasutused väitnud, et Tarantos asuva Ilva käitisega ei ole seotud ühtegi keskkonna- ega terviseriski.

4.5. Itaalia märkused huvitatud isikute märkuste kohta

- (125) Komisjon edastas Riva Fire, Peacelinki, WV Stahli ja Ilva märkused Itaalia ametiasutustele.
- (126) Itaalia ametiasutused leiavad, et need märkused on oma sõnastuselt üldised või käimasoleva menetluse jaoks ebaolulised. Nende sõnul on nendes märkustes esitatud üldistele väidetele juba vastatud kommentaarides, mis Itaalia ametiasutused esitasid vastuseks menetluse algatamise otsusele ja menetluse laiendamise otsusele.
- (127) Lisaks leiavad Itaalia ametiasutused, et Riva Fire positsioon seoses põhjenduses 124 kirjeldatud ilmse vastuoluga on põhjendamata. Itaalia ametiasutused on ühehäälselt tunnistanud, et Taranto piirkonnas valitseb tervisele ja keskkonnale hädaohtlik olukord. Riva Fire väljatoodud tsitaat selle kohta, et Tarantos väidetavalt ei ole keskkonna- ja terviseriske, on kontekstist välja rebitud ega kajasta kuidagi Itaalia ametiasutuste ametlikku seisukohta.

5. ABI HINDAMINE

5.1. Väidetava vastuolu kohta riigiabimenetluse ja liidu keskkonnavalaste õigusaktide rikkumise menetluse vahel

- (128) Itaalia ametiasutused väidavad, et riigi sekkumised Ilva heaks on peamiselt suunatud komisjoni põhjendatud arvamuses väljendatud probleemidega tegelemiseks. Oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta märgib Riva Fire vastuolu väidete vahel, mis Itaalia ametiasutused on teinud rikkumismenetluse ja riigiabimenetluse kohta (vt põhjendus 124 ja vastuväide Itaalialt põhjenduses 127). Itaalia sõnul räägiks komisjon endale vastu, kui ta ühelt poolt nõuab Itaalialt vajalike tööde kiireloomulist tegemist, et viia Taranto tehas vastavusse kohaldatavate keskkonnavalaskirjadega, ning teiselt poolt takistab Itaalia ametiasutustel neid töid rahastamast.
- (129) Komisjon lükkab selle väite tagasi. Põhimõtteliselt ei õigusta ühtede eeskirjade rikkumise lõpetamine teiste eeskirjade rikkumist. Antud juhul ei tohiks Ilva vastavusseviimisel liidu kohaldatavate keskkonnavalaskirjadega rikkuda liidu riigiabi eeskirju, jagades riigi toetust, mis ei ole kättesaadav Ilva konkurentidele, kes samuti peavad täitma liidu keskkonnavalaskirju ilma, et saadaks kasu samalaadsest ebaseaduslikust riigi toetusest.
- (130) Seega, Itaalia ametiasutused väidavad, et riigi toetusmeetmed, mis on sihtotstarbeliselt suunatud keskkonnavalaka rakendamiseks, ei kuulu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse, kuna need on mõeldud saastaja kindlakstegemiseni keskkonnavalahjustuste parandamiseks kooskõlas direktiiviga 2004/35/EÜ ja Itaalia keskkonnavalakoodeksi artikliga 250 ning samuti komisjoni menetluse algatamise otsuse põhjendustega 114 ja 115.
- (131) Komisjon leiab, et Itaalia ametiasutuste koostatud põhjendused on ekslikud järgmistel põhjustel.
- (132) Alustuseks tuleb komisjon meelde, et vaid meetmed nr 1 ja nr 3 on seadusega sihtotstarbeliselt suunatud keskkonnavalaka rakendamiseks.
- (133) Mis veelgi tähtsam, oluline on vaid meetme mõju ettevõtjale, mitte riigi sekkumise põhjus ega eesmärk⁽⁵⁷⁾. Kuna oluline on vaid meetme mõju ettevõtjale, on mis tahes keskkondlik või muu meetmega seotud eesmärk kui selline ebaoluline. Samuti on ebaoluline, kas eelis on ettevõtjale kohustuslik selles mõttes, et sellest ei saa hoiduda ega keelduda⁽⁵⁸⁾.
- (134) Seega ei lange direktiivi 2004/35/EÜ artikli 6 lõike 3 kohaselt tehtud riiklik sekkumine väljapoole Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisala. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaldub mõlema stsenaariumi puhul: i) kui saastajat ei ole veel kindlaks tehtud ja ii) kui saastaja on kindlaks tehtud, kuid ta ei võta vajalikke parandusmeetmeid. Mõlemal juhul muutuvad riigi võetud puhastusmeetmed riigiabiks, kui riik kergendab koormat, mida tavaliselt peab kandma abisaaja, näiteks Ilva, ega püüa kindlaks määratud saastaja käest puhastamiseks kasutatud ressursse tagasi nõuda.
- (135) Antud juhul lubatakse menetluse algatamise otsusega riigil vaid ajutiselt rahastada kiireloomulisi puhastusmeetmeid üksnes seni, kuni saastaja tehakse kindlaks, ning tingimusel, et Itaalia nõuab saastajalt kulud tagasi⁽⁵⁹⁾. Menetluse algatamise otsusega ei anta seega absoluutset ja tingimusteta luba kasutada riigi ressursse, et täita põhjendatud arvamuses ja/või Ilva keskkonnavalakas esitatud nõudeid.
- (136) Seoses sellega märgib näiteks komisjon, et keskkonnavalaka, millele Itaalia viitab, hõlmab mitmeid meetmeid, mida ei saa klassifitseerida „kiireloomuliste puhastusmeetmetena“, vaid pigem uuendustena, mille eesmärk on parandada Ilva tulemusnäitajaid kooskõlas terasetootmise suhtes kohaldatavate keskkonnavalastandarditega, nagu need on kehtestatud Ilva keskkonnavalaloas.

⁽⁵⁷⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 2. juuli 1974, Itaalia vs. komisjon, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, punkt 13.

⁽⁵⁸⁾ Komisjoni 15. oktoobri 2003. aasta otsus 2004/339/EÜ Itaalia RAI SpA suhtes kohaldatud meetmete kohta (ELT L 119, 23.4.2004, lk 1), põhjendus 69; kohtujurist Fennelly 26. novembri 1998. aasta ettepanek kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon, C-251/97, ECLI:EU:C:1998:572, punkt 26.

⁽⁵⁹⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendused 114 ja 115.

- (137) Veelgi olulisem, arvestades, et tähtis on vaid riiklike meetmete mõju (ja mitte nende põhjused ega eesmärgid), ei saa järeldada, et meetmed, mis olemuselt on riigiabi, kaotaks oma abi omadused vaid seetõttu, et neid kasutatakse Ilva keskkonnakava tarbeks. Menetluse algatamise otsus seda ei võimalda (ega oleks võimaldanud).
- (138) Kokkuvõtteks, Itaalia ei saa tugineda põhjendatud arvamuses esitatud nõuetele ning samuti komisjoni menetluse algatamise otsuse põhjendustele 114 ja 115, et jätta Ilva praeguse tegevuse riigipoolne rahastamine ning samuti keskkonnakulud abi määramisest välja.

5.2. Abi olemasolu

- (139) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt „on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust“.
- (140) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikega 1 ette nähtud tingimused on kumulatiivsed. Selleks, et kõnealune meede kujutaks endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, peavad olema täidetud kõik alljärgnevad tingimused:
- a) abisaaja on ettevõtja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, mis tähendab, et ta tegeleb majandustegevusega;
 - b) meedet rahastatakse riigi ressurssidest ja see on omistatav riigile;
 - c) meetmega antakse majanduslik eelis;
 - d) see eelis on valikuline;
 - e) meede kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi ning võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (141) Mis puutub selle tingimuse täitmisse, et abisaaja peab olema ettevõtja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, siis Euroopa Kohus on järjekindlalt määratlenud ettevõtjat kui üksust, mis tegeleb majandustegevusega, olenemata selle õiguslikust staatusest ja rahastamisviisist, ⁽⁶⁰⁾ kusjuures majandustegevus on igasugune tegevus, mis seisneb kaupade ja teenuste pakkumises teatud turul ⁽⁶¹⁾. Komisjon märgib, et Ilva toodab ja müüb terast liidu turul ning väljaspool seda, mida saab pidada majanduslikuks tegevuseks. Seega järeldab komisjon, et vaatamata Itaalia õigusaktide kohasele omandisuhte või staatusele erakorralise haldamise tingimustes on Ilva ettevõtja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (142) Komisjon peab analüüsima, kas kõnealused meetmed kahjustavad või ähvardavad kahjustada konkurentsi ning võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust. Esineb eeldus, et kui liikmesriigi antud abi tugevdab ettevõtja positsiooni võrreldes teiste ettevõtjatega, kes konkureerivad liidusiseses kaubanduses, tuleb järeldada, et abi mõjutab liidusisest kaubandust ⁽⁶²⁾. Seega on piisav, et abisaaja konkureerib konkurentidele avatud turgudel teiste ettevõtjatega ⁽⁶³⁾. Süsinikteraseturgudel, kus Ilva tegutseb, on tihe konkurents ja liidusisene kaubandus ⁽⁶⁴⁾ ning Ilva müüb oma tooteid Itaalias ja teistes liikmesriikides. Siit tuleneb, et kõik hindamisel olevad meetmed moonutavad või ähvardavad kahjustada konkurentsi ja võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (143) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 ning eespool põhjenduses 140 punktides b, c ja d loetletud kriteeriumide hindamist jätkab komisjon meetmekaup.

⁽⁶⁰⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. september 2000, liidetud kohtuasjad C-180/98 kuni C-184/98, Pavlov jt, ECLI:EU:C:2000:428, punkt 74. Euroopa Kohtu 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas Cassa di Risparmio di Firenze SpA ja teised, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punkt 107.

⁽⁶¹⁾ Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. juuni 1987, komisjon vs. Itaalia, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, punkt 7; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 18. juuni 1998, komisjon vs. Itaalia, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, punkt 36; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. september 2000, liidetud kohtuasjad C-180/98 kuni C-184/98, Pavlov jt, ECLI:EU:C:2000:428, punkt 75.

⁽⁶²⁾ Vt eeskätt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. september 1980, Philip Morris vs. komisjon, C-730/79, ECLI:EU:C:1980:209, punkt 11; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. november 2001, Ferring, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, punkt 21; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. aprill 2004, Itaalia vs. komisjon, C-372/97, ECLI:EU:C:2004:234, punkt 44.

⁽⁶³⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 1998, Het Vlaamse Gewest vs. komisjon, T-214/95, ECLI:EU:T:1998:77.

⁽⁶⁴⁾ Vaata näiteks komisjoni 2. juuni 2006. aasta otsus Mittal/Arcelor'i ühinemise kohta (M.4137), milles komisjon leidis, et süsinikteraseturgudele asjaomane geograafiline määratlus hõlmab vähemalt Euroopa Majanduspiirkonda.

5.2.1. Meede nr 1

- (144) Nagu selgitatud põhjenduses 21, jõudsid Riva perekond ja Ilva 24. mail 2017 kompromisskokkuleppele, mille abil lahendati vaidlus Ilva erakorralise haldamise ja Riva perekonna liikmete vahel.
- (145) Kompromisskokkulepe on üksnes kokkulepe eraõiguslike osapoolte vahel, nimelt Riva perekonna liikmed, kes tegutsevad Ilva aktsionäridena, ja Ilva praegune juhtkond erakorralise haldamise tingimustes. [...]. Ilva ei ole asjaomases kriminaalmenetluses osaline. Summad, mis kantakse Ilvale kompromisskokkuleppe alusel, hõlmavad järgmist: i) Riva varad, mida Riva pere hoiab välismaistel arvelduskontodel ja mis tuleb teha Ilvale lõplikult kättesaadavaks õiguslikus vormis, mis on sätestatud dekreetseaduse nr 1/2015 artikli 3 lõikes 1, st võlakirjadena, mis on märgitud *Fondo Unico di Giustizia* poolt selliselt, et neid ei tagastataks Riva perekonnale isegi nende õigeksmõistmise korral; ja ii) lisaks 145 miljonit eurot.
- (146) Võrrelduna olukorraga, mis valitses menetluse algatamise otsuse ajal, kujutab käesolev kompromisskokkulepe uut asjaolu, mida komisjon peab arvesse võtma lõpliku hinnangu andmisel meetmele nr 1, eelkõige kui kõne all on Ilvale antud võimalik eelis ja meetme omistatavus riigile.
- (147) Seoses sellega ei seata kahtluse alla seda, et kavatsus kanda Riva varad Ilvale üle enne kriminaalmenetluse lõppu tuli Itaalia ametiasutustelt, nagu selgitatud menetluse algatamise otsuses. Siiski on kindel, et vaatamata dekreetseaduse nr 1/2015 ja sellele järgnenud *Decreto di Trasferimento* sätetele ei toimunud Riva varade ülekandmist Šveitsi kohtu püsiva vastasseisu tõttu pöörata korraldus täitmisele ilma varade eeldatava omanike ehk Riva perekonna liikmete nõusolekuta. Olukorra sai lahendada vaid siis, kui Riva perekonna liikmed oleksid teinud otsuse omavahel eraviisilise kompromisskokkuleppena kanda nende kontrolli all olevad varad üle Ilvale⁽⁶⁵⁾. Samuti on kindel, et kompromisskokkuleppe kohaldamisala ei ühti täielikult dekreetseaduses nr 1/2015 Itaalia ametiasutuste kavandatud plaaniga: esiteks on Ilvale üle kantud summad suuremad, kui kõnealuses dekreetseaduses sätestatud, ning teiseks tehti summade ülekandmise eest Riva perega olulisi vastastehinguid.
- (148) Eraviisilise kompromisskokkuleppe olemasolu ja asjaolu, et olukord lahenes üksnes pärast sellisele kokkuleppele jõudmist, kujutab endast tõendit, et otsus kanda Riva varad Ilvale oli i) osa suuremast tehingust, mis lepitab nii Riva perekonna kui ka Ilva erahuvid, ning ii) selle otsuse said teha Riva perekond ja Ilva (mitte riik). Seda tuleb arvesse võtta, et määrata kindlaks, kas komisjoni esialgsed kahtlused, et see tehing võib anda Ilvale majandusliku eelise ja et see on omistatav riigile, jäävad alles.
- (149) Mis puudutab Riva varade Ilvale ülekandmise omistatavust riigile, siis komisjon võtab teatavaks, et see ülekanne toimus osana suuremast tehingust, mille kohta langetasid otsuse nii Riva perekond kui ka Ilva. Veel kord, kahtluse alla ei seata asjaolu, et esialgne kavatsus kanda varad Riva perekonnalt Ilvale enne kriminaalmenetluse lõppu tuli Itaalia ametiasutustelt. Siiski tegi lõpliku otsuse Riva perekond kompromisskokkuleppena, mille täitmiseks saadeti Riva perekonnalt kiri välispankadele vahendite vabastamiseks ja see võimaldas teha ülekande Ilvale. Seega on Riva varade Ilvale ülekandmise alus eraviisiline kompromisskokkulepe Riva perekonna ja Ilva vahel, mida ei saa omistada riigile.
- (150) Lisaks märgib komisjon seoses majandusliku eelise olemasoluga, et kompromisskokkuleppest Riva perekonnaga ei nähtu, et Ilva oleks saanud mingitki hüvet, mida ta ei oleks saanud saada tavalistel turutingimustel. Riva perekond oli motiveeritud alustama läbirääkimisi, kuna oli oht, et tal tuleb Ilvale maksta kuni [...] eurot kahjutasudena eeldusel, et kõiki Ilva nõudeid toetaks riiklik kohtunik. Ilval oli omakorda kiireloomuline likviidsusvajadus, olgu siis jooksvate toimingute või keskkonnakavas määratletud puhastusmeetmete finantseerimiseks. Ilva oli seetõttu nõus loobuma edasistest nõudmistest (võimalik väärtus kuni [...] eurot) vastutasuna ligikaudu 1,2 miljardi euro viivitamatu ülekandmise eest, millest osa moodustasid dekreetseaduses nr 1/2015 käsitletud Riva varad. Selline käitumine kajastab asjaolu, et mõistlikud, kahjudest hoiduvad ettevõtjad eelistaks lahendada vaidluse sõbralikult,

⁽⁶⁵⁾ Seoses sellega tasub märkida, et Riva varad jäid Riva perekonnaliikmete välismaistele arvelduskontodele kuni lõpliku kompromisskokkuleppe täitmiseni 2017. aasta juunis.

selle asemel et pöörduda kohtuniku või vahekohtuniku poole pärast kehtvat menetlemist. Selle taustal ei osuta miski sellele, et Ilva ja Riva perekonna vahel sõlmitud kompromisskokkuleppe kohta ei tehtud otsust mõlema eraõigusliku poole vastastikusest huvist lähtudes. Seetõttu, kuna kompromisskokkuleppe tervikuna tehti Ilva ja selle aktsionäride vahel tavalistel turutingimustel ning seega ei anna see Ilvale mingisugust majanduslikku eelist, ei anna Riva varade ülekannet, mis moodustab osa üldisest kokkuleppes, samuti Ilvale mingisugust majanduslikku eelist.

- (151) Eeltoodut silmas pidades leiab komisjon, et Riva varade ülekannet Ilvale dekreetseaduses nr 1/2015 sätestatud õiguslikus vormis ei anna Ilvale ei majanduslikku eelist ega ole omistatav Itaalia riigile.

5.2.1.1. Järeldus meetme nr 1 kohta

- (152) Eeltoodud asjaoludele tuginedes teeb komisjon järelduse, et rakendatud meede ei ole omistatav riigile. Kuna Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud kriteeriumid on kumulatiivsed, teeb komisjon järelduse, et meede nr 1 ei kujuta endast riigiabi.

5.2.2. Meede nr 2

5.2.2.1. Riigi ressurssidest tulenev majanduslik eelis

- (153) Selleks et hinnata, kas meede nr 2 annab Ilvale majandusliku eelise, analüüsis komisjon kõigepealt põhjenduses 87 argumente, mis Itaalia esitas seoses meetme normatiivse iseloomuga. Itaalia sõnul rakendatakse kõnealuse õigussättega vaid seaduse üldist põhimõtet, mis võimaldab võlgu määratleda eelnevalt mahaarvatavana, kui see on vajalik ettevõtja väärtuse säilitamiseks ja selle varade haldamiseks.
- (154) Meedet nr 2 vastu võttes kohaldas Itaalia kõikide peaaegu maksejõuetute Ilva-suguste ja riigile strateegiliselt oluliste ettevõtjate suhtes eelnevalt mahaarvatavuse korda, mis on maksejõuetusmenetluse puhul tavapärane toimimisviis. See on üldise maksejõuetusseaduse raamistiku oluline omadus, mida kohaldatakse kõikide Itaalias tegutsevate ettevõtjate suhtes, mis on maksejõuetud või on muutumas maksujõuetuks (*Legge Fallimentare* kehtestatud *Regio decreto*, 16. märts 1942, nr 267 (vt põhjendus 92)).
- (155) Komisjon leiab, et kuna Itaalia tegutses avalik-õigusliku regulatiivasutusena ja mitte investorina, ei ole meetme nr 2 puhul alust kohaldada turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtja kriteeriumi⁽⁶⁶⁾. Teisisõnu, Itaalia teostas meedet nr 2 vastu võttes riiklikku reguleerimisvõimet, et säilitada maksejõuetusriskiga vastamisi olevate ettevõtjate varade väärtus, ega tegutsenud ettevõtjana. Meetme nr 2 kaudu määras Itaalia ühepoolselt uuesti Ilva võlausaldajate nõuete rahuldamisjärjekorda, mis kujutab endast meedet, mis ei ole võrreldav meetmetega, mida eraisikud saavad võtta. Vaid riigil on volitus allutada kõik olemasolevad nõuded (sealhulgas kõrgema nõudeõiguse järguga võlad) uutele; sellist volitust erasektori võlausaldajatel või eraisikutel üldiselt ei ole. Seega ei ole turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtja kriteerium kohaldatav meetme nr 2 suhtes.
- (156) Turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtja kriteeriumi mittekohaldatavusest järeldub, et otsustav kriteerium meetmes nr 2 sisalduva eelise määramiseks ei ole asjaolu, kas riik maksimeerib meetmest tulenevat tulu või minimeerib kahju riigi ressurssidele. Sellele vaatamata on komisjonil vaja hinnata, kas meede nr 2 sisaldab muud liiki eelist, mis tuleneb riigi ressurssidest.
- (157) Eelkirjeldatud olukorras on võimalik väiksem tõenäosus, et riigil tuleb avalik-õiguslikele üksustele võlad tagasi maksta pärast seda, kui uus võlg on määratletud eelnevalt mahaarvatavana, mis on kõnealusest regulatiivmeetmest tulenev kõrvalmõju. Kõnealuse õigusakti muutmise peamine eesmärk ja mõju ei olnud loobuda võlast, mis Ilva võlgnes riigile, ning seeläbi eelistada Ilvat. Lisaks, nagu märkisid Itaalia ametiasutused, saab eelneva mahaarvatavuse määrata laenule ka üldise maksejõuetusseaduse alusel (põhjendus 92) ning on olemas empiirilised tõendid selliste laenule ulatuslikuma kasutamise kohta Itaalias, mis on antud maksejõuetutele ettevõtjatele ja lõpetatakse kohtuliku järelevalve all tehtud võlakokkulepetega, pärast 2010. aasta reforme, mis suurendas eelnevalt mahaarvatavate laenule ulatust⁽⁶⁷⁾. Nagu kohus kinnitas, regulatiivmeetmetest tulenev

⁽⁶⁶⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. juuni 2012, komisjon vs. EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, punktid 80–81.

⁽⁶⁷⁾ „Finanziamenti Alle Imprese in Crisi E Priorità Nel Rimborso: Gli Effetti Della Prededucibilità Nel Concordato Preventivo“, E. Brodi, L. Casolaro; Itaalia Pank, *Occasional Paper* No 387, september 2017.

kaudne negatiivne mõju riigi tuludele ei kujuta endast riigi ressursside ülekandmist, kui see on meetme lahutamatu omadus ⁽⁶⁸⁾. Seega, kuna riigilaenude võimalik negatiivne mõju Ilvale on maksejõuetusmenetluse eelnevalt mahaarvatava laenurežiimi lahutamatu omadus Itaalias, ei saa see olla vahend teatud eelise andmiseks riigi ressurssidest Ilvale.

5.2.2.2. Järeldus meetme nr 2 kohta

- (158) Komisjon teeb järelduse, et meede nr 2 ei anna Ilvale riigi ressurssidest tulenevat majanduslikku eelist. Kuna Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud kriteeriumid on kumulatiivsed, teeb komisjon järelduse, et meede nr 2 ei kujuta endast riigiabi.

5.2.3. Meede nr 3

5.2.3.1. Riigi ressursid ja omistatavus riigile

- (159) Mis puudutab meetme riiklikku päritolu, siis komisjon leiab, et meede koosneb Majandus- ja Rahandusministeeriumi antud laenugarantiist.
- (160) Arvestades, et liikmesriigi määratlus hõlmab iga tasandi avaliku sektori asutusi, olenemata sellest, kas asutus on riiklik, piirkondlik või kohalik, teeb komisjon järelduse, et meede on omistatav riigile.
- (161) Riigigarantiid seavad riigi ressursid ohtu, kuna realiseerimise korral makstakse need välja riigi eelarvest. Samal põhjusel ning vastupidi Itaalia ametiasutuste argumentidele hõlmavad isegi nõuetekohaselt hüvitatavad riigigarantiid riigi ressursse. Lisaks, nagu allpool näidatud, leiab komisjon antud juhul veel, et kuna Itaalia nõutud garantiitasu on turutingimustest väiksem, loobus Itaalia riik – ja teeb seda endiselt – ressurssidest, mis oleks talle laekunud suuremast turupõhisest garantiitasust. Riigigarantii tingimuste (kui need ei vasta turutingimustele), sealhulgas garantii eest võetava tasu hindamisega saab üksnes välistada järelduse majandusliku eelise olemasolu kohta, mitte järelduse riigi ressursside kohta, mis ei ole vaieldav. Seega teeb komisjon järelduse, et meede nr 3 hõlmab riigi ressursse.

5.2.3.2. Majanduslik eelis

- (162) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt selleks, et hinnata, kas riigi meede kujutab endast abi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, tuleb muu hulgas kindlaks teha, kas abi saavale ettevõtjale anti majanduslik eelis, mida ta ei oleks tavalistes turutingimustes saanud ⁽⁶⁹⁾.
- (163) Majanduslik eelis eksisteerib, kui ettevõtja finantsolukord paraneb riigi sekkumise tulemusel tingimustel, mis erinevad tavalistest turutingimustest ⁽⁷⁰⁾. Kuid avaliku sektori asutuse sekkumine ei anna abisaajale tingimata eelist ega kujuta endast sellisena abi, kui see toimub tavalistel turutingimustel. Teisisõnu, kui avaliku sektori asutus toimib kui mõistlik turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja samaväärses olukorras, ei ole riigiabi kaasatud.
- (164) Seoses sellega väidavad Itaalia ametiasutused, et preemia, mida Itaalia ametiasutused riigigarantii eest võtsid, määrati kindlaks [...] eksperdi soovitusel põhjal ⁽⁷¹⁾. Sellisena on nende sõnul riigi võetud riski eest saadav tasu kooskõlas tasuga, mida mõistlik turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja oleks nõudnud, ning garantii ei anna Ilvale majanduslikku eelist.
- (165) Meedet nr 3 kommenteerinud huvitatud isikud leiavad omalt poolt, et turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja ei oleks selliste finantstingimustega nõustunud. Eelkõige palub WV Stahl komisjonil teha kindlaks kohaldatav turumäär ning nõuda tagasi turuga kokkusobimatu abi, mis tuleneb sellise turumäära ja Itaalia ametiasutuste poolt Ilvale määratud tegeliku määra vahest.

⁽⁶⁸⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 13. märts 2001, PreussenElektra, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, punkt 62. Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. märts 1993, Sloman Neptun Schiffahrts AG; ühendatud kohtuasjad C-72/91 ja C-73/91, ECLI:EU:C:1993:97, punktid 20 ja 21; vt ka kohtuotsus, Euroopa Kohus, 7. mai 1998, Viscido *et al.*, ühendatud kohtuasjad C-52/97, C-53/97 ja C-54/97, ECLI:EU:C:1998:209, punktid 13 ja 14; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 30. november 1993, Kirsammer-Hack, C-189/91, ECLI:EU:C:1993:907, punktid 17 ja 18, asjaolu kohta, et tööhõiveseaduse teatud sätete mittekohaldamine ei kujuta endast riigi ressursside ülekandmist.

⁽⁶⁹⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. juuni 1999, DMT, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, punkt 22.

⁽⁷⁰⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 11. juuli 1996, SFEI jt, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, punkt 60; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. aprill 1999, Hispaania vs. komisjon, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, punkt 41.

⁽⁷¹⁾ Vaata käesoleva otsuse põhjendus 98.

- (166) Eelmärkusena soovib komisjon märkida, et kõnealuse riigigarantii andmise ajal käis Ilvas maksejõuetusmenetlus. Sellisena saab Ilvat pidada raskustes olevaks ettevõtjaks vastavalt raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi suuniste punkti 20 alapunktile c ⁽⁷²⁾.
- (167) Garantiiteatise punktis 4.1 selgitab komisjon, et „raskustes olevatelt ettevõtjatel nõuab võimalik turugarant laenu andmisel suurt garantiipreemiat, arvestades summa suurst, mis jääks maksmata, kui ettevõtja ei suuda täita lepingust tulenevaid kohustusi. Kui tõenäosus, et laenuaaja pole võimeline laenu tagasi maksta, muutub eriti suureks, ei pruugi sellist turumäära leiduda ja garantii abielement võib erakorralistel asjaoludel olla sama suur kui kõnealuse garantiiga tegelikult kaetav summa ⁽⁷³⁾.“ Sellist lähenemisviisi toetas ka kohus, mis otsustas, et kui riik annab raskustes oleva ettevõtja pangalaenule garantii „ilma piisava kaalutluseta“, tuleb garantiisid lugeda abiks, mis on võrdne garanteeritud laenu suurusega ⁽⁷⁴⁾.
- (168) Eeltoodut arvestades hindas komisjon kõigepealt seda, kas antud juhtumi puhul on tegemist olukorraga, kus tõenäosus, et laenuvõtja ei suuda laenu tagasi maksta, on nii suur, et kogu garanteeritud laenusumma kujutab endast abi. Raskustes olev ettevõtja on ettevõtja, millel esinevad suured majandus- ja finantsraskused ning mis ilma riigi sekkumiseta peaks lühema või keskmise perioodi jooksul oma tegevuse lõpetama. Nendes oludes on tõenäoline, et ükski turul tegutsev ettevõtja ei annaks sellisele ettevõtjale laenu või garantiid mitte mingil tingimusel, seega peaks igasugune riigi antud laen või garantii põhimõtteliselt kujutama endast abi, mis on samaväärne (garanteeritud) laenu täissummaga. Sellele vaatamata tuleb sellist keskset eeldust kontrollida iga juhtumi fakte arvestades ja kui abisaajal on käimas maksejõuetusmenetlus, siis asjaomases liikmesriigis kohaldatavaid maksejõuetuseeskirju arvestades.
- (169) Seoses viimati mainituga märgib komisjon, et Itaalia suurettevõtjaid käsitlev maksejõuetusseadus annab seoses likvideerimisele mineva varaga (*pre-deduzione*) tehtavate tagasimaksete puhul kõrgema rahuldamisjärgu kõikidele uutele laenudele, mis anti maksejõuetusmenetluse ajal, nende laenude ees, mis anti enne maksejõuetuse väljakuulutamist. Lisaks, erinevalt enne maksejõuetuks kuulutamist antud laenudest jätkub intressi kogumine laenudelt, mis anti maksejõuetusmenetluse ajal. Nende sätete eesmärk on motiveerida võimalikke laenuandjaid ettevõtjat toetama maksejõuetusmenetluse ajal, et säilitada ettevõtja vara majanduslik väärtus kuni menetluse lõpuni (ümberkorraldamine, müük või likvideerimine).
- (170) Üksnes nende sätete olemasolu näitab, et laenuandjad on mõnel juhul nõus laenama uut raha ettevõtjatele, kus on käimas maksejõuetusmenetlus (st raskustes olevatele ettevõtjatele).
- (171) See lubab ka arvata, et põhjused, miks laenu- või garantiandja tegeleb raskustes oleva laenuvõtjaga, võivad tavapärasest pisut erineda. Ühelt poolt hindab laenu- või garantiandja mõlemal juhul tõenäosust, et laenuvõtja ei suuda laenu tagasi maksta. Teiselt poolt võidakse rõhuasetus kõigepealt seada tõenäosusele, et laenuvõtja ei täida oma kohustusi tavapärasel olukorras, kusjuures rohkem tähelepanu võidakse pöörata laenu või garantiiga seotud makseviivitusest tingitud kahjumääradele, kui tegemist on laenuvõtjatega, kes mingil hetkel tõenäoliselt jätaavad oma kohustused täitmata.
- (172) Kui välistada suur tõenäosus, et ettevõtja korraldab ise edukalt restruktureerimise või uus investor omandab selle koos kohustustega, siis maksejõuetusmenetluses oleva ettevõtja jaoks sõltub makseviivitusest tingitud kahjumäär seoses uue laenuga peamiselt ettevõtja likvideerimise eeldatavast väärtusest ning vastavalt kehtivatele eelnevalt mahaarvatavuse eeskirjadele on sellise laenu tagasimaksmisel laenuandja nõuetel kõrgem rahuldamisjärk. Mõnel juhul võib eeldatav likvideerimisväärtus olla madal võrrelduna ettevõtja eelnevalt mahaarvatavate laenude summaga. Nendel juhtudel võib ettevõtjal olla raskusi erarahastuse saamisega ning riiklik garantii annab tõenäolisemalt eelise, mis on võrdne kogu garanteeritud summaga. Kuid juhtudel, kui likvideerimisele mineva vara väärtus on eeldatavalt kõrge, võib see riskantsete laenudega tegeleva harjunud eraõiguslike laenuandjate (või garantiandjate) jaoks olla majanduslikult atraktiivne.
- (173) Ilva puhul näitab müügi protsessi edukas tulemus, et Ilva varade turuväärtus selle tegevuse jätkudes jäi endiselt kõrgele tasemele, vaatamata ettevõtja majandusraskustele: varad müüdi tõepoolest 1,8 miljoni euro eest. See summa ei ole väga üllatav, arvestades Ilva konkurentsitugevust: Taranto tehase on suurim integreeritud terasevalmistuskohas Lõuna-Euroopas ning Ilva tehased asuvad strateegilistes kohtades olulistel impordi- ja eksporditeedel ning Euroopa suuruselt teise teraseturu (Itaalia) keskuse lähedal.

⁽⁷²⁾ ELT C 249, 31.7.2014, lk 1.

⁽⁷³⁾ ELT C 155, 20.6.2008, lk 10.

⁽⁷⁴⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 28. jaanuar 2003, Saksamaa vs. komisjon, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, punkt 138.

- (174) Vastuolu Ilva varade turuväärtuse ja ettevõtja kehvale majanduslike näitajate vahel saab selgitada mitmete sellele juhtumile omaste tegurite abil, sealhulgas kaks järgmist:
- a) Ilva tootmisele on ametlikult seatud ülempiir 6 miljonit tonni, mis on allpool ettevõtja tootmise koguvõimsust ja mis tuleneb tekkida võivast keskkonnakahjust, kui ettevõtja tegutseks praeguseid keskkonnakaitsemeetmeid kasutades täieliku tootmisvõimsusega. Kuna Taranto-sugused terasetootmistehased on väga kapitalimahukad ja suurte püsikuludega, peab tootmine toimuma peaaegu täisvõimsusel, et see oleks kasumlik. Õigustatud keskkondlikel põhjustel Ilvale seatud tootmiskiirang tõi vältimatult kaasa ettevõtja kasumlikkuse vähenemise. Kuid õigete keskkonnainvesteeringute tegemise korral saaks Ilva uuesti saavutada optimaalse tootmistaseme. See potentsiaal selgitab asjaolu, et Ilva varad olid endiselt väärtuslikud võimalike investorite jaoks, kes on valmis tegema piisavaid investeeringuid.
 - b) Ilva on olnud erakorralise haldamise all viis aastat – esialgu keskkonnaküsimuste tõttu ning seejärel rahaliste raskuste pärast. Kuna Ilva varasid ei kasutatud tavapärares turutingimustes mitme aasta jooksul, tekkisid ettevõtjal rahalised raskused, ilma et see oleks mõjutanud asjaolu, et sama vara oleks saanud kasutada kasumlikult tavapärares turutingimustes ning piisavate erainvesteeringute korral.
- (175) Ilva rahaliste raskuste põhjused olid teada kaua. Kuna need ei olnud seotud Ilva varade olemusliku väärtusega, ei heidutanud see turuosalisi väljendama oma huve omandada Ilva vara mitte ainult hiljuti toimunud müügiprotsessi raames, vaid ammu enne seda ⁽⁷⁵⁾.
- (176) Siit järeldub, et juba 2015. aasta aprillis riigigarantii andmise ajal võis eeldada, et Ilva varade müük või likvideerimine toimub üsna kõrge hinnaga. Kuna Itaalia suurettevõtjate maksejõuetusseaduse kohaselt on uued laenud eelnevalt mahaarvatavad, kasutatakse likvideerimisele mineva vara müügitulu eelisjärjekorras uute laenude (või nende laenude garantiide, kui need kasutusele võetakse) tagasimaksmiseks. Itaalia ametiasutustelt saadud teabe põhjal oli Ilva võlgade tagasimaksmise järjekord meetme nr 3 andmise ajal eeldatavalt järgmine ⁽⁷⁶⁾:

Joonis 1

Ilva võlgade tagasimaksmise järjekord 2015. aasta aprillis

[...]

- (177) Arvestades mahtude erinevust ühelt poolt kõnealuse garanteeritud laenu summa (400 miljonit eurot) ja teiselt poolt teiste võlgade summa, millel on sama või kõrgema taseme rahuldamisjärk (u [...] eurot), ning Ilva likvideerimisele mineva vara väärtuse vahel (1,8 miljardit eurot, kui arvestada hiljutise müügiprotsessi käigus pakutud kõrgeimat hinda), teeb komisjon järelduse, et turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja oleks Ilvale andnud laenu või garantii sobiliku määraga ajal, mil ettevõtja oli raskustes.
- (178) Seda järeldust toetab asjaolu, et Ilva hoidis maksejõuetusmenetluse ajal alles võimalused erarahastamiseks. Riigigarantii andmise ajal (2015. aasta aprilli lõpp) oli Ilval erapankades avatud vähemalt kolm krediidiiliini: [...] eurot [...] juures, ⁽⁷⁷⁾ [...] eurot [...] juures ja [...] juures [...]. Need laenud olid faktooringlaenud, millel on erinev riskiprofiil kui Itaalia riigi garanteeritud 400 miljoni euro suurusel laenul. Sellele vaatamata kujutab nende krediidiilide olemasolu endast täiendavat näitajat, et Ilva ei olnud olukorras, kus võlausaldajad ei oleks mitte mingil tingimusel olnud nõus ettevõtja tegevust rahastama.
- (179) Eeltoodud tõenditest nähtub, et antud juhtumiga ei kaasne tingimusi, mille puhul abisaaja juurdepääsu erarahastamisallikatele saaks välistada, seega tuleks mis tahes riikliku laenu või garantii abi elementi käsitleda riigibina kogu laenu või garantii kogusumma ulatuses.

⁽⁷⁵⁾ Ajakirjanduse sõnul näitasid Ilva varade omandamise vastu huvi üles terasetootjad ArcelorMittal, Marcegaglia ja Arvedi juba 2014. aasta sügisel; vt <http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2014-11-13/ilva-decisivo-ruolo-stato-063904.shtml?uud=ABDP2MDC>.

⁽⁷⁶⁾ Selle teabe esitasid Itaalia ametiasutused, tuginedes siseanalüüsile, mille tegid Ilva ja selle finantsnõustajad, ilma et see piiraks Milano kohtu lõplikke järeldusi iga laenu tagasimaksmise järjekorra kohta.

⁽⁷⁷⁾ Pärast maksejõuetusmenetluse algust Ilvas vähendas [...] oma krediidiiliini kuni [...] euronni esialgselt summast [...] eurot.

- (180) Komisjon hindas seejärel, kas Ilvale antud 400 miljoni euro suurusele laenule seatud riigigarantii rahastamistingimused katavad piisavalt riigi võetud riski. Seoses sellega tuleb komisjon meelde garantiiteatist: „Raskustes olevatelt ettevõtjatelt nõuab võimalik turugarant laenu andmisel suurt garantiipremiat, arvestades summa suurust, mis jääks maksmata, kui ettevõtja ei suuda täita lepingust tulenevaid kohustusi.“
- (181) Käesoleval juhul anti riigigarantii aastase preemiaga 3,12 %. Preemia määrati [...] hinnangu põhjal.
- (182) Vastupidi Itaalia ametiasutustele leiab komisjon, et [...] hinnangus ei hinnata korralikult tasu, mida mõistlik turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja oleks garantii eest vastu küsinud, kuna [...] hinnangus ei esitata piisavaid hinnanguid tõenäosusele, et garantii võidakse sisse nõuda ja et garantii sissenõudmise korral ka tagasi makstakse. Tegelikult toetub [...] hinnang täielikult ekslikule eeldusele, et Ilvale antud 400 miljoni euro suurune laen kantakse üle uuele ettevõtjale, mis haldab Ilva varasid paremates tingimustes. [...] hinnangus tehakse hüpoteetilise uue ettevõtja krediivõimelisuse põhjalik hindamine ja jõutakse uue ettevõtja hinnangulise krediidi-hindamise põhjal järeldusele, et Itaalia riik peaks kohaldama garantiipremiat vahemikus 1,53–3,12 %. Kuid garantii andmise ajal ei olnud põhjust eeldada, et 400 miljoni euro suurune laen kantaks automaatselt üle Ilva varade uuele hüpoteetilisele omanikule ⁽⁷⁸⁾. Sellises olukorras oleks pidanud Itaalia ametiasutused hindama Ilva (mitte hüpoteetilise omandaja) krediivõimelisust ning tuletava laenu makseviitusest tingitud kahjumäära selle põhjal.
- (183) Kuna [...] hinnangut ei saanud kasutada selleks, et hinnata, kas Itaalia riigi nõutud preemia hüvitab piisavalt riski, pidi komisjon leidma võrdlusandmed määrade kohta, mida kohaldatai Ilva-sugustele üksustele samasuguses finantsolukorras. Kooskõlas juurdunud ja hiljutise otsustustavaga ettevõtjate kohta, kus on käimas maksejõuetus ja mis on mõeldud müügiks, ⁽⁷⁹⁾ leiab komisjon, et ilma krediidireitingu ühegi alternatiivita ja arvestades, et tegemist on raskustes oleva ettevõtjaga, on Ilva reiting paimal juhul CCC (vt ka põhjendus 189). Sellest tulenevalt kogus komisjon finantsandmeid *S&P Capital IQ Platforni* ⁽⁸⁰⁾ andmebaasist krediidiriski vahetustehingute marginaalide ning samuti võlakirja tootluse kohta nende ettevõtjate puhul, mille reiting oli CCC+, F või SD meetme nr 3 kohaldamise kuupäeval.
- (184) Krediidiriski vahetustehing on finantsvahetusleping, kus krediidiriski vahetustehingu müüja kompenseerib ostjale (tavaliselt aluseks oleva laenu võlausaldaja) laenu, kui laenuvõtja jätab kohustused täitmata. Teisisõnu, krediidiriski vahetustehingu müüja kindlustab ostja selle vastu, kui aluseks olev laen jäetakse tagasi maksmata. Kõnealune vahend on sellisena väga asjakohane ja väljendab võimalikku riskipremia/-garantii tasu, mida turul tegutseval ettevõtjal läheb vaja, et tagada laenukohustuste täitmata jätmisest tulenevat riski. 2015. aasta mais saadaval olnud 11 märkuse kohta kogutud andmed näitavad, et krediidiriski vahetustehingu marginaal kümneaastase lunastustähtpäeva puhul kõigub 6,3 %-st 277,7 %-ni, kusjuures mediaanväärtus on 17,6 %.
- (185) Võlakirja tootlus näitab ettevõtjale hästi ära laenamise kogukulud ehk nii intressimäära kui ka garantiipremia väljendatuna protsentides. 2015. aasta mais saadaval olnud 8 märkuse kohta kogutud andmed osutavad määradele vahemikus 5,3–35,6 % mediaanväärtusega 17,0 % kümneaastase lunastustähtpäevaga võlakirjade puhul. 25aastase lunastustähtpäevaga võlakirjade kohta olid kättesaadavad vaid kaks märkust: nendes märkustes märgitakse 14,2 % määra.
- (186) Analüüsitud andmetest nähtub, et CCC+, D või SD reitinguga ettevõtjatele olid meetme nr 3 andmise ajal rahastamiskulud oluliselt kõrgemad kui see, mille Ilva sai tänu riigigarantiile. Ilval oli võimalus saada laenu kogukuludega [...] (intressimäär [...] + garantiipremia 3,12 %), samas kui turunäitajad osutavad 17 % kogukulule samal perioodil.
- (187) Usaldusväärsuse kontroll näitab, et meetmena nr 3 määratletud riigigarantii annab Ilvale majandusliku eelise, mida Ilva ei oleks saanud turutingimustel. See järeldus on kooskõlas konkurentide seisukohaga (vt põhjendus 118). Olles kindlaks teinud turutingimustes kättesaamatu majandusliku eelise olemasolu, tekib küsimus selle kvantifitseerimise kohta.

⁽⁷⁸⁾ Tegelikult ei kanta laenu Ilva varade omandajale ArcelorMittalile.

⁽⁷⁹⁾ Vt *ex multis* ja kõige viimaste puhul komisjoni lõplikud otsused järgmiste juhtumite kohta: SA.38544 Kem One (28. juuli 2015), SA.38545 Mory Global (6. november 2015), SA.38644 Brandt Groupe (21. märts 2016).

⁽⁸⁰⁾ <https://www.capitaliq.com>

- (188) Nagu selgitatud eespool, suutis komisjon koondada mõned garantiide turumäärade näitajad antud perioodi kohta. Need andmed on siiski saadud üksustelt, mida ei saa täielikult Ilvaga võrrelda, ja finantsvahenditest, mis erinevad laenust ja garantiist, mis Ilva on sõlminud, ega saa seetõttu sellisena olla õige võrdlusalus, et piisava täpsusega teha kindlaks kõnealuse garantii täpne turuväärtus. Samuti ei ole uurimise käigus tuvastatud Ilva laenudega samaväärsete laenude intressimäärade ajakohaseid noteeringuid, olgu siis riigigarantiiga või ilma, ega riigigarantii turunoteeringuid. Sellise olukorra kohta on garantiiteatistes kirjas, et garantii andmisega seotud võimalik eelis (vastab võimalikule abielemendile) tuleks arvutada vahena konkreetse turul kehtiva intressimäära (mida abisaajal oleks tulnud maksta ilma garantiita) ja selle intressimäära vahel, mis saadakse riigigarantii abil, pärast seda, kui kõik makstud preemiad on arvesse võetud.
- (189) Komisjon leiab, et mõistlik oleks samuti võtta arvesse 2008. aasta viitemäärade teatist, et määrata kindlaks kõnealuse laenu turuväärtustele vastav intressimäära asendaja. Seoses sellega on Ilva krediitdivõimelisus (reiting) madalaim viiest võimalikust reitingust 2008. aasta teatistes, nimelt „Nõrk/finantsraskused (CCC ja madalam)”. Lisaks ei olnud laenule antud tagatist, mis andis laenuandjatele (või garantii andjale) kohustuste täitmata jätmise korral piisavalt likviidse, võimalik et võõrandatava ja viivitamata vaidlustatava õiguse Ilva varade üle. Selle põhjal on komisjon seisukohal, et turuintressimäär koos garantiiga, mis moodustab meetme nr 3, tuleb laenu jaoks arvutada sobiva baasmäära ja 1 000 baaspunkti summana, nagu määratletud 2008. aasta teatistes.
- (190) Asjakohase baasmäära jaoks soovitatakse 2008. aasta teatistes kasutada üheaastaseid rahaturu intressimäärasid (st Itaalia puhul EURIBORi ühe aasta määr), kuid komisjon jätab endale õiguse teatud juhtudel kasutada lühemaid või pikemaid tähtaegu. Antud juhul leiab komisjon, et riigigarantii 400 miljoni euro suuruse laenuobjekti väga pikk lunastustähtpäev õigustab sellise baasmäära valimist, mis on asjakohane sellise pika lunastustähtpäeva jaoks. Seetõttu otsustab komisjon kohaldada vahetuumäära, mis on vastavuses garanteeritud laenu kaalutud keskmise järelejäänud tähtajaga. Kuna 400 miljoni euro suuruse laenu tagasimaksmise profiil näitab, et kaalutud keskmine järelejäänud tähtaeg on 14,86 aastat, oleks sobiv baasmäär 15 aasta vahetuumäär. 27. mail 2015 ehk ajal, kui kolm eraõiguslikku laenuandjat andsid 400 miljoni euro suuruse laenu, oli 15aastase lunastustähtpäeva puhul vahetustehingu intressimäär 1,18 %⁽⁸¹⁾. Selle põhjal on 2008. aasta teatistes esitatud turuintressimäär 1,18 % + 1 000 baaspunkti, st 11,18 %.
- (191) Riigi antud garantiiga seotud eelise summa tuleb laenu jaoks arvutada eraldi järgmise metoodika järgi: vahe i) põhjenduse 190 selgituste järgi arvutatud intressimäära (mida kohaldata laenu põhiosale) ja ii) garanteeritud laenu kogumaksumuse (mis on arvutatud kui laenu põhiosale pankade kohaldatud intressimäärade ja riigi kohaldatud garantiipremia summa) vahel, mis on arvutatud ja sisse nõutud ajavahemikul, mille jooksul need summad tehti Ilvale kättesaadavaks.

5.2.3.3. Valikulisus

- (192) Meetmes nr 3 määratletud riigigarantii on *ad hoc* toetusmeede, mis anti üheainsa ettevõtja kasuks: Ilvale. Sellisena on meede nr 3 valikuline.

5.2.3.4. Järeldus meetme nr 3 kohta

- (193) Kuna meede nr 3 täidab kõiki Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 kehtestatud kriteeriume, teeb komisjon järelduse, et see kujutab endast riigiabi summas, mille saab kindlaks määrata põhjenduses 191 kirjeldatud metoodikale tuginedes.

5.2.4. Meede nr 4

- (194) Menetluse algatamise otsuses võttis komisjon esialgu seisukoha, et Fintecna ja Ilva vahel sõlmitud kompromisskokkulepe on omistatav Itaalia riigile ning hõlmab riigi ressursse. Komisjon esitas samuti kahtlusi selles suhtes, kas pika vaidluse lahendamise nõustumisega 2015. aasta mais, just pärast seda, kui Ilva oli kuulutatud maksejõuetuks, tegi Fintecna mõistliku otsuse, mille turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja oleks teinud samasuguses olukorras.
- (195) Ametliku menetluse käigus saadud märkustele tuginedes hindas komisjon esiteks seda, kas vaidluse lahendamise otsus oli tõepoolest mõistlik turul tegutseva ettevõtja seisukohast, st kas see otsus annab Ilvale majandusliku eelise.

⁽⁸¹⁾ S&P Capital IQ andmebaasist komisjoni kogutud andmete kohaselt.

5.2.4.1. Majanduslik eelis

- (196) Nagu öeldud põhjenduses 163, ei anna avaliku sektori asutuse sekkumine abisaajale tingimata eelist ega kujuta endast sellisena abi, kui see toimub tavalistel turutingimustel, ehk teisisõnu, kui avaliku sektori asutus tegutseks nii, nagu mõistlik turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja oleks toiminud samaväärses olukorras.
- (197) Esiteks hindas komisjon põhjaliku hindamise käigus tingimusi, mille alusel Fintecna tegi Ilvaga kaua kestnud vaidluse lahendamiseks otsuse maksta 156 miljonit eurot. Seda otsust tehes pidi Fintecna võtma arvesse sel ajal valitsenud majanduslikku olukorda, riski taset ja tulevasi ootusi ⁽⁸²⁾.
- (198) Seoses sellega märgib komisjon, et enne erastamist tekkinud kohustus, mille riik müüjana kanda võttis, ei ole põhimõtteliselt vaidlustatav ja et seoses kokkulepitud summaga, st 156 miljoni euroga, lasi Fintecna 2011. aastal mõistliku võlausaldajana hinnata riski, mis temale Ilvast tuleneb, ja kohandas neid hinnanguid 2014. aastal. Arvutused näitasid, et riskipositsioon oli [...] eurot, st kohandatud summa oli [...] eurot 2014. aastal. Õiguslike riskide nõuetekohaseks hindamiseks tellis Fintecna kaks õiguslikku hinnangut, mis mõlemad sõltumatult kinnitasid, et 156 miljonit eurot oli vastuvõetav summa, mis jäi erastamislepingus kokku lepitud maksimummäära ([...] eurot ilma intressideta ehk [...] eurot koos intressidega) ja võimaliku hinnangulise riskipositsiooni ([...] eurot 2014. aastal) piiridesse.
- (199) Fintecna tegi otsuse kompromiss sõlmida dekreetseaduse nr 1/2015 kontekstis, mille alusel sündis kokkulepe kahe osapool vahel. Arvestades sõltumatute õigusnõustajate mõistlikku hinnangut Ilva maksejõuetuse korral esinevatele riskidele, ei muuda lihtne asjaolu, et Fintecna otsustas kompromissi sõlmida just siis ja mitte enne dekreetseaduse vastuvõtmist, otsust ratsionaalseks otsuseks, mille turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja oleks samasuguses olukorras teinud. Mõistlik kahjudest hoiduv ettevõtja eelistaks lahendada vaidluse sõbralikult, selle asemel et pöörduda kohtuniku või vahekohtuniku poole pärast kehtvat menetlemist olukorras, kus ettevõtja usaldusväärsuses ei kahelda ning riskid võivad suurendada kulusid kuni [...], olles [...] suuremad esialgu kokkulepitud summast. Kokkuleppe sõlmimise edasilükkamine ei näi andvat Fintecna jaoks paremat finantstulemust.
- (200) Arvestades asjaolu, et Fintecna astunud sammud on vastavuses turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtja käitumisega ja et enne otsust toimunud protsess kajastab Fintecna mõistlikku suhtumist seoses Ilvaga sõlmitava võimaliku kokkuleppe summaga, leiab komisjon, et oma hinnangutest väiksema summa maksmine on põhimõtteliselt eraettevõtja jaoks mõistlik otsus ning sellisena ei anna see Ilvale eelist.

5.2.4.2. Järeldused meetme nr 4 kohta

- (201) Komisjon on näidanud, et meede nr 4 ei anna Ilvale majanduslikku eelist. Kuna Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud kriteeriumid on kumulatiivsed, teeb komisjon järelduse, et meede nr 4 ei kujuta endast riigiabi.

5.2.5. Meede nr 5

5.2.5.1. Riigi ressursid ja omistatavus riigile

- (202) Mis puudutab meetme riiklikku päritolu, siis komisjon leiab, et meede koosneb laenust, mille Majandus- ja Rahandusministeerium andis riigieelarve vahenditest.
- (203) Arvestades, et liikmesriigi määratlus hõlmab iga tasandi avaliku sektori asutusi, olenemata sellest, kas asutus on riiklik, piirkondlik või kohalik, teeb komisjon järelduse, et meede on omistatav riigile ja hõlmab riigi ressursside ülekandmist.

5.2.5.2. Majanduslik eelis

- (204) WV Stahl palub komisjonil menetluse algatamise otsuse kohta tehtud märkustes tagada Ilvale laenudena allpool turutingimusi antud riigiabi kiire tagasimaksmine, tuginedes võetud intressimäära ja laenu andmise ajal kehtinud turumäära vahelisele erinevusele (vaata põhjendus 120). Seoses järeldusega meetmes nr 5 leiduva majandusliku eelise kohta leiab komisjon, et kohaldada saab sama põhjendust, mida meetme nr 3 korralgi, vaatamata mõlema meetme kahele peamisele faktilisele erinevusele.

⁽⁸²⁾ Kohtuotsus, Esimese Astme Kohus, 29. märts 2007, Scott vs. komisjon, T-366/00, ECLI:EU:T:2012:649, punkt 158.

- (205) Esimene faktiline erinevus seisneb selles, et meede nr 5 on riiklik laen, kusjuures meede nr 3 on sündikaatlaenule antud riigigarantii. Selline faktiline erinevus ei mõjuta siiski põhjendustes 166–179 esitatud selgitusi, mis kehtivad samamoodi nii laenu kui ka garantii puhul.
- (206) Teine faktiline erinevus on kuupäev: 30. aprill 2015 meetme nr 3 puhul ja 15. detsember 2015 meetme nr 5 puhul. Kuid komisjon leiab siiski, et põhjendustes 166–179 esitatud selgitused kehtivad samuti meetme nr 5 andmise kuupäeval: 2015. aasta detsembris võis eeldada, et Ilva likvideerimisväärtus oli endiselt kõrge ja eelnevalt mahaarvatavate nõuete koondsumma oli suurenenud 400 miljoni euro võrra (st meetme nr 3 summa) võrrelduna 2015. aasta aprilli seisuga, ulatudes kokku ligikaudu [...] euronit – mis on tunduvalt vähem kui likvideerimisele minevast varast eeldatav 1,8 miljonit eurot. Lisaks annab dekreetseadus nr 191/2015 teiste, eelnevalt mahaarvatavate nõuete ees kõrgema rahuldamisjärgu meetmele nr 5, nagu näidatud joonisel 2, suurendades veelgi meetme nr 5 võimalikku makseviitusest tingitud kahjumäära.

Joonis 2

Ilva võlgade tagasimaksmise järjekord 2015. aasta detsembris

[...]

- (207) Eeltoodut silmas pidades näib, et laenu makseviitusest tingitud kahjumäär oli endiselt piisavalt kõrge ning komisjon teeb järelduse, et riskantsete laenudega tegelema harjunud eraõigusliku laenuandja jaoks võib Ilvale laenude andmine olla atraktiivne.
- (208) Nagu ka meetme nr 3 puhul, hindas komisjon seejärel, kas riikliku laenu rahastamistingimused katavad piisavalt riigi võetud riski. Meetmega nr 3 samadel põhjustel leidis komisjon, et [...] hinnangus ei esitata sobivat meetodit, mille abil teha kindlaks, kas riigi võetud aastane intressimäär (2,94 %) on piisav. Seega kogus komisjon samasuguseid avalikke andmeid nagu meetme nr 3 puhul (krediidiriski vahetustehingute marginaal ja võlakirja tootlikkus) *S&P Capital IQ Platformi* ⁽⁸³⁾ andmebaasist, kuid seekord meetme nr 5 andmise kuupäeva järgi.
- (209) 2015. aasta detsembris saadaval olnud 14 märkuse kohta kogutud andmed näitavad, et krediidiriski vahetustehingu marginaal viieaastase lunastustähtpäeva puhul erineb 6,2 %-st 300,5 %-ni, kusjuures mediaanväärtus on 44,1 %, ning krediidiriski vahetustehingu marginaal üheaastase lunastustähtpäeva puhul erineb 3,0 %-st 648 %-ni, kusjuures mediaanväärtus on 32,7 %.
- (210) 2015. aasta detsembris saadaval olnud 31 märkuse kohta kogutud andmed näitavad, et võlakirjade määrad on vahemikus 2,2–99,0 %, kusjuures mediaanväärtus kolmeaastase lunastustähtpäeva puhul on 17,6 %.
- (211) Analüüsitud andmetest nähtub, et CCC+, D või SD reitinguga ettevõtjatele oli meetme nr 5 andmise ajal rahastamiskulud oluliselt kõrgemad kui see, mille Ilva sai tänu riigile. Ilvale antud laenult võetud intressi aastamäär oli 2,94 %, samas kui turunäitajad osutavad palju kõrgematele kogukuludele samal perioodil.
- (212) Nagu ka meetme nr 3 puhul, näitab usaldusvärsuse kontroll, et meetmena nr 5 määratletud riiklik laen annab Ilvale majandusliku eelise, mida Ilva ei oleks saanud turutingimustel. Olles kindlaks teinud turutingimustes kättesaamatu majandusliku eelise olemasolu, tekib küsimus selle kvantifitseerimise kohta.
- (213) Järgides sama põhjendamist nagu ka meetme nr 3 puhul *mutatis mutandis*, otsustas komisjon võtta arvesse ka 2008. aasta teatist. Seetõttu kehtestas komisjon sobiva turumäära ilma tagatiseta antud laenu abielemendi mahuliseks hindamiseks 10,06 %, mis on arvutatud baasmäära 0,06 % (mis vastab ühe aasta EURIBORile 15. detsembri 2015. aasta seisuga) ja krediidimarginaali 1 000 baaspunkti summana.
- (214) Meetmena nr 5 määratletud riikliku laenuga seotud eelise suurus tuleb arvutada kui vahe i) põhjenduse 213 selgituste järgi arvutatud intressimäära (mida kohaldati laenu põhiosa suhtes) ja ii) tegeliku intressimäära (mida Ilva peaks maksma ja mida nõuti ajavahemikul, kui asjaomased summad tehti Ilvale kättesaadavaks) vahel.

5.2.5.3. Valikulisus

- (215) Meetmena nr 5 määratletud riiklik laen on *ad hoc* toetusmeede, mis anti üheainsa ettevõtja kasuks: Ilvale. Sellisena on meede nr 5 valikuline.

⁽⁸³⁾ <https://www.capitaliq.com>

5.2.5.4. Järeldused meetme nr 5 kohta

- (216) Kuna meede nr 5 täidab kõiki Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 kehtestatud kriteeriume, teeb komisjon järelduse, et see kujutab endast riigiabi summas, mille saab kindlaks määrata põhjenduses 214 kirjeldatud meetodikale tuginedes.

5.3. Abi ebaseaduslikkus

- (217) Meetmed nr 3 ja nr 5 kujutavad endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, mida rakendati ilma komisjoni eelnevalt teavitamata, rikkudes sellega Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3. Sellisena on need meetmed rakendatud ebaseaduslikult.

5.4. Abi kokkusobivus siseturuga

- (218) Riigiabi keeld ei ole absoluutne ega tingimusteta. Eelkõige kujutavad ELi toimimise lepingu artikli 107 lõiked 2 ja 3 endast õiguslikku alust, mis võimaldab pidada teatavaid abimeetmeid siseturuga kokkusobivaks. Kuna Itaalia ametiasutused leiavad, et vaadeldavad meetmed ei kujuta endast riigiabi, ei esitanud nad ühtegi põhjendust nende kokkusobivuse kohta siseturuga.
- (219) Seega hindab komisjon omal algatusel, kas Ilvale antud riigiabimeetmeid, st meetmeid nr 3 ja nr 5, võib lugeda kokkusobivaks siseturuga, tuginedes kasvõi ühele võimalikest õiguslikest alustest.
- (220) Komisjon märgib, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 mõõndused on selgelt kohaldamatud. Selle artikli lõike 3 mõõndustest võivad sobivaks osutada vaid punktid a ja c. Punktis a on sätestatud, et abi majandusarengu edendamiseks niisugustes piirkondades, kus elatustase on erakordselt madal või kus valitseb suur tööpuudus, võib pidada siseturuga kokkusobivaks. Punktis c on sätestatud, et siseturuga võib kokkusobivaks pidada ka abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.
- (221) Seoses Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktiga a ei ole Ilva-sugused ettevõtjad, kes tegutsevad terasesektoris, kõlblikud saama piirkondlikku abi vastavalt regionaalabi suuniste punktile 9 ⁽⁸⁴⁾. Seega ei saa seda õiguslikku alust vaadeldavate meetmete suhtes kohaldada.
- (222) Seoses Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktiga c ei leia komisjon ühtegi artikli 107 lõike 3 kohaldamist käsitlevat raamistikku ega suunist, mida saaks kohaldada vaadeldavate meetmete suhtes. Eelkõige ei ole terasesektoris tegutsevad Ilva-sugused ettevõtjad kõlblikud saama päästmiseks ja ümberkorraldamiseks mõeldud abi vastavalt raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi suuniste punktile 18 ⁽⁸⁵⁾. Kuna Ilva kvalifitseerub raskustes olevaks ettevõtjaks vastavalt raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi suuniste punkti 20 alapunktile c, ei ole Ilva ka kõlblik saama keskkonnaalast abi vastavalt keskkonnakaitse ja energiaalase riigiabi suuniste punktile 16 ⁽⁸⁶⁾.
- (223) Eeltoodut silmas pidades teeb komisjon järelduse, et Ilvale antud riigiabimeetmed ei ole kokkusobivad siseturuga.

5.5. Siseturuga kokkusobimatu abi tagasinõudmine

- (224) Euroopa Liidu toimimise lepingu ja Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on komisjon pädev otsustama, et asjaomane riik peab abi tühistama või seda muutma, kui ta on leidnud, et abi ei ole kokkusobiv siseturuga ⁽⁸⁷⁾. Samuti on Euroopa Kohus korduvalt sedastanud, et liikmesriigi kohustus lõpetada sellise abi andmine, mida komisjon peab siseturuga kokkusobimatuks, on kehtestatud selleks, et taastada varasem olukord ⁽⁸⁸⁾.
- (225) Sellega seoses on Euroopa Kohus kindlaks teinud, et kõnealune eesmärk on saavutatud, kui abisaaja on ebaseadusliku abina saadud summad tagasi maksnud ja seega loobunud eelisest, mis tal turul konkurentide ees oli, ning kui on taastatud abi väljamaksmisele eelnenud olukord ⁽⁸⁹⁾.

⁽⁸⁴⁾ ELT C 209, 23.7.2013, lk 1.

⁽⁸⁵⁾ ELT C 249, 31.7.2014, lk 1.

⁽⁸⁶⁾ Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014–2020 (ELT C 200, 28.6.2014, lk 1).

⁽⁸⁷⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. juuli 1973, komisjon vs. Saksamaa, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, punkt 13.

⁽⁸⁸⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. september 1994, Hispaania vs. komisjon, C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, punkt 75.

⁽⁸⁹⁾ Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. juuni 1999, Belgia vs. komisjon, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, punktid 64 ja 65.

- (226) Kooskõlas kohtupraktikaga on nõukogu määruse (EL) 2015/1589⁽⁹⁰⁾ artikli 16 lõikes 1 sätestatud: „Kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada.“
- (227) Seega, võttes arvesse, et kõnealuste meetmete rakendamisel rikuti Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 108 ning need kujutavad endast ebaseaduslikku ja siseturuga kokkusobimatut abi, tuleb see abi tagasi nõuda, et taastada enne abi väljamaksmist turul valitsenud olukord. Abi tuleks tagasi nõuda alates kuupäevast, mil abisaaja sai eelise, st alates ajast, mil abi anti abisaaja käsutusse, kuni tegeliku tagasimaksmiseni ning abisaajal tuleb tasuda abisumma pealt intressi kuni abi tegeliku tagasimaksmiseni.
- (228) Tuginedes eeltoodud hinnangule punktides 5.2.3 ja 5.2.5, tuleb meetmetes nr 3 ja 5 sisalduv abi element tagasi maksta järgmiselt.
- a) Meetme nr 3 puhul vahe i) põhjenduse 190 selgituste järgi arvutatud intressimäära (mida kohaldata laenu põhiosale) ja ii) garanteeritud laenu kogumaksumuse (mis on arvutatud kui laenu põhiosale pankade kohaldatud intressimäärade ja riigi kohaldatud garantiipreemia summa) vahel, mis on arvutatud ja sisse nõutud ajavahemikul, mille jooksul need summad tehti Ilvale kättesaadavaks.
- b) Meetme nr 5 puhul vahe i) põhjenduse 213 selgituste järgi arvutatud intressimäära (mida kohaldata laenu põhiosa suhtes) ja ii) tegeliku intressimäära (mida Ilva peaks maksma ja mida nõuti ajavahemikul, kui asjaomased summad tehti Ilvale kättesaadavaks) vahel.
- (229) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 4 lõike 3 kohasele lojaalse koostöö põhimõttele peab Itaalia esitama komisjonile kahe kuu jooksul käesoleva otsuse teatavakstegemise kuupäevast Ilvale antud abi täpse summa, võttes eelkõige arvesse laenudena antud abi, tegelikke makse- ja lunastustähtpäevi ning teisi Itaalia esitatud asjaomaseid tingimusi. Igal juhul peavad tagasimakstavad summad sisaldama intressi kuni kogu tagasimaksmise lõpuni.
- (230) Sama kahekuulise tähtaja jooksul peab Itaalia teavitama komisjoni edasiste majanduslike eeliste lõpetamisest, mis tulenevad meetmetest nr 3 ja nr 5. Sel eesmärgil tagab Itaalia, et asjaomased rahastamise kogukulud ja intressimäärad vähemalt kattuvad vastavalt põhjendustes 190 ja 213 osutatud turupõhiste intressimääradega. Kuni intressimäärade kohandamiseni kättesaadavaks tehtud summad on siseturuga kokkusobimatud ning need tuleb tagasi nõuda koos intressidega kuni summade tegeliku tagasisaamiseni.

6. JÄRELDUS

- (231) Komisjon leiab, et Itaalia on käesoleva otsuse punktides 2.2.3 ja 2.2.5 osutatud meetmed nr 3 ja nr 5 rakendanud ebaseaduslikult, rikkudes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3.
- (232) Komisjon teeb järelduse, et meetmete nr 3 ja nr 5 abielement on siseturuga kokkusobimatu ning see tuleb abisaajalt Ilvalt koos intressidega tagasi nõuda.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Järgmised meetmed, mille suhtes kohaldatakse käesolevat otsust, ei kujuta endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses:

- a) Ilva eelmise omaniku vastu algatatud kriminaalmenetluse ajal konfiskeeritud varade ülekanne 1,1 miljardi euro ulatuses vastavalt Ilvaga eraviisiliselt sõlmitud kompromisskõkkulepele;
- b) 250 miljoni euro suuruse eralaenu suhtes kohaldatud 11. augusti 2014. aasta dekreetseaduse nr 101/2013 artikli 12 lõige 5 eelnevalt mahaarvatavate laenude kohta;
- c) 5. märtsil 2015 Fintecna ja Ilva vahel sõlmitud kompromisskõkkulepe 156 miljoni euro suhtes 4. märtsi 2015. aasta dekreetseaduse nr 1/2015 alusel.

⁽⁹⁰⁾ Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9).

Artikkel 2

Teised meetmed, mille suhtes kohaldatakse käesolevat otsust ja mis Itaalia ebaseaduslikult kehtestas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3 rikkudes, kujutavad endast siseturuga kokkusobimatut riigiabi:

- a) Ilva 400 miljoni euro suurusele laenule riigigarantii andmine ministri 30. aprilli 2015. aasta määrusega vastavalt dekreetseadusele nr 1/2015;
- b) Ilvale 300 miljoni euro suuruse riigilaenu andmine ministri 15. detsembri 2015. aasta määrusega vastavalt dekreetseadusele nr 191/2015.

Artikkel 3

1. Itaalia nõuab abisaajatelt tagasi artiklis 2 nimetatud meetmete alusel antud abi, mis on siseturuga kokkusobimatu.
2. Tagasinõutavatelt summadelt arvestatakse intressi alates kuupäevast, mil need anti abisaajate käsutusse, kuni nende tegeliku tagasimaksmiseni.
3. Intress arvutatakse liitintressina vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 ⁽⁹¹⁾ V peatükile ja komisjoni määrusele (EÜ) nr 271/2008, ⁽⁹²⁾ millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004.
4. Itaalia kohandab kõikide artiklis 2 osutatud meetmete alusel antud abi tagasimaksete suhtes turupõhiseid tingimusi, mis on esitatud käesoleva otsuse põhjendustes 190 ja 213, kahe kuu jooksul käesoleva otsuse teatavakstegemise kuupäevast.

Artikkel 4

1. Artiklis 2 osutatud meetmete alusel antud abi nõutakse tagasi viivitamata ja tulemuslikult.
2. Itaalia tagab, et käesolev otsus rakendatakse nelja kuu jooksul pärast käesoleva otsuse teatavakstegemise kuupäeva.

Artikkel 5

1. Kahe kuu jooksul pärast käesoleva otsuse teatavakstegemist esitab Itaalia järgmise teabe:
 - a) käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatavate meetmete üksikasjalik kirjeldus;
 - b) dokumendid, mis tõendavad, et abisaajat on abi tagastamise kohustusest teavitatud;
 - c) dokumendid, mis tõendavad, et käesoleva otsuse artikli 3 lõikes 4 esitatud kohandused on rakendatud.
2. Itaalia teavitab komisjoni käesoleva otsuse rakendamiseks võetud riiklike meetmete edenemisest seni, kuni artiklis 2 osutatud meetmete alusel antud abi on täielikult tagasi makstud. Ta esitab komisjoni taotlusel viivitamata teabe käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatud meetmete kohta. Ta esitab ka üksikasjalikud andmed abisaajalt juba tagasi saadud abisummade ja intresside kohta.

⁽⁹¹⁾ Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1).

⁽⁹²⁾ Komisjoni 30. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 271/2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 82, 25.3.2008, lk 1).

Artikkel 6

Käesolev otsus on adresseeritud Itaalia Vabariigile.

Brüssel, 21. detsember 2017

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Margrethe VESTAGER
